

Přehled o činnosti cenových kontrolních orgánů za rok 2021

pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Obsah

Manažerské shrnutí.....	3
1. Úvod.....	6
2. Energetika	10
3. Vodárenství.....	16
4. Zdravotnictví.....	20
5. Doprava	26
6. Poštovní služby	31
7. Pohřebnictví.....	32
8. Značení zboží a cenová evidence.....	36
9. Zneužití výhodnějšího hospodářského postavení	38
10. Mléčné výrobky pro žáky	40
11. Cigarety	43
12. Mimořádná cenová šetření.....	46

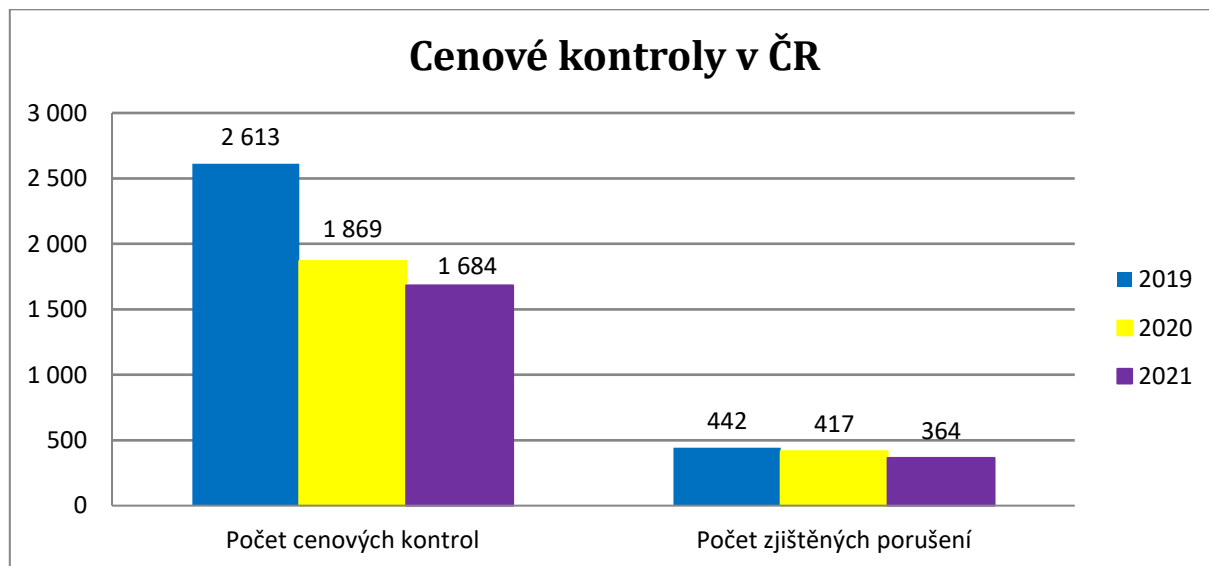
Manažerské shrnutí

Předkládaný materiál shrnuje veškerou kontrolní činnost v oblasti cen, kterou vykonaly cenové kontrolní orgány v roce 2021 a porovnává tuto kontrolní činnost s roky 2017, 2018, 2019 a 2020.

Kontrolu dodržování cenových předpisů v ČR provádí podle zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo financí, Specializovaný finanční úřad a specializované odvětvové úřady, pravomoc kontrolovat ceny mají i krajské a obecní úřady, které kontrolu i vykonávají.

Tak jako v předchozích letech je zřejmé, že cenová kontrola je důležitá zejména v síťových odvětvích, kde existuje přirozená nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou a silnější hospodářské postavení prodávajícího vůči kupujícím. Vedle uvedeného jsou kontrolní akce cenové kontroly neopominutelné při ochraně slabšího účastníka tržního vztahu – spotřebitele, kdy kontrolní orgány řeší stížnosti a podněty fyzických a právnických osob na porušování cenových předpisů, a přispívají tak k dodržování zákonnosti i v této oblasti. I nadále se potvrzuje, že je nezbytná součinnost cenové kontroly s ostatními dozorovými orgány, což se projevuje zejména při provádění šetření cen na vnitřním trhu v oblasti potravinářských výrobků, ke kterému přispívají konzultace s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže zajišťujícím dohled nad zákonem o významné tržní síle.

Graf č. 1: Cenové kontroly v ČR

V letech 2017 - 2019 byly prováděny cenové kontroly téměř ve stejném rozsahu, celkový počet se pohyboval v intervalu od 2 582 do 2 870 cenových kontrol za kalendářní rok.

Z důvodu výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na území České republiky (dále jen „COVID – 19“) v letech 2020 a 2021 došlo ke značnému snížení počtu cenových kontrol. Na základě opatření vlády ČR vyhlášenými v souvislosti s výskytem nemoci COVID – 19 byl významně omezen styk s veřejností, část

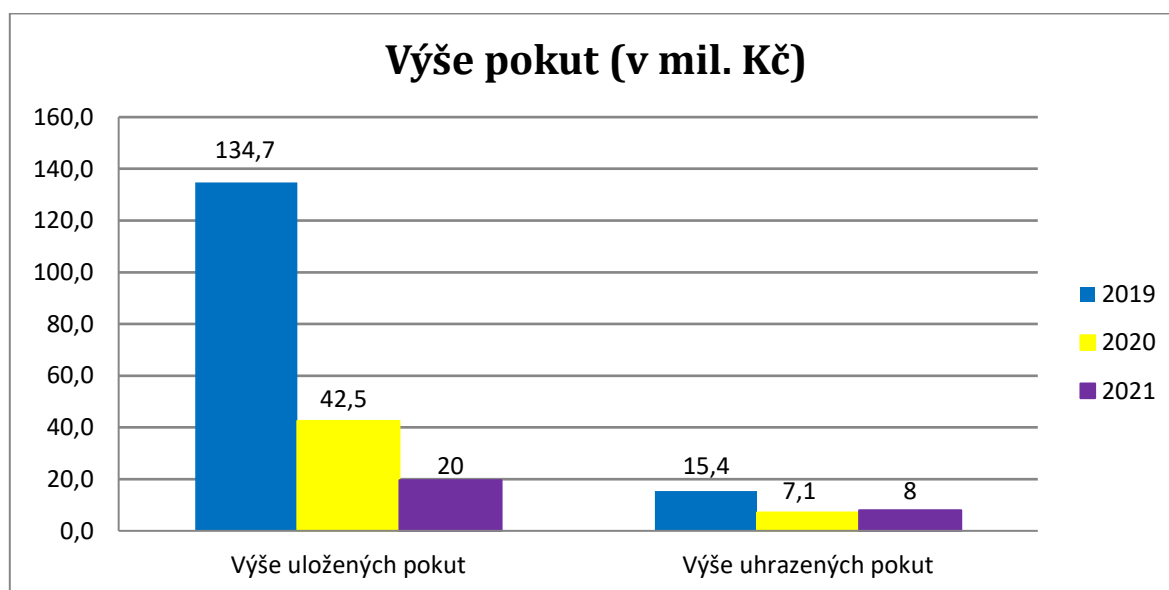
příslušníků Celní správy České republiky (dále jen „celní správa“) byla ze standardních výkonů činností přerazena k činnostem týkajícím se boje proti COVID – 19. Dále byly omezeny otevírací doby obchodů a provozoven služeb, případně i zcela uzavřeny vybrané druhy obchodů a uzavřeny některé provozovny služeb. Z důvodu těchto nutných opatření byla omezena možnost provádět cenové kontroly na místě.

Některé kontrolní orgány proto přistoupily k provádění kontrol distanční (korespondenční) formou. Tato forma kontroly je však, s ohledem na nutnost komunikace s kontrolovanými subjekty výhradně elektronicky, z hlediska času a objemu vyžádaných a zpracovávaných podkladů výrazně časově náročnější než kontroly prováděné na místě.

Z výše uvedených důvodů činil v roce 2020 počet provedených kontrol pouze 1869, což je v absolutním počtu snížení oproti roku 2019 o 744 kontrolních akcí a představovalo snížení o cca 28,47 %. V roce 2021 pak činil počet provedených kontrol už jen 1684, což představuje další meziroční snížení o cca 9,9 % oproti roku 2020. Roky 2020 a 2021 se tak z důvodu výskytu COVID – 19 staly zcela neporovnatelné s předchozím obdobím.

I přes značný pokles v počtu vykonaných kontrol byl v roce 2020 počet cenových kontrol ukončených se zjištěným porušením cenových předpisů 417 - to představuje meziroční pokles pouze o 5,66 % zjištěných porušení, v roce 2021 pak činil počet cenových kontrol ukončených se zjištěným porušením cenových předpisů 364 - což představuje pokles o 12,7 %. V roce 2021 tedy došlo k tomu, že i přes menší procentní pokles v počtu kontrol bylo při těchto kontrolách odhaleno více porušení cenových předpisů.

Graf č. 2: Výše pokut

Na základě zjištění porušení cenových předpisů jsou zahajována správní řízení, jejichž výsledkem je zpravidla rozhodnutí o uložení pokuty za porušení cenových předpisů. Je nutné poznamenat, že rok, v němž byla kontrola se zjištěním ukončena, nebývá vždy

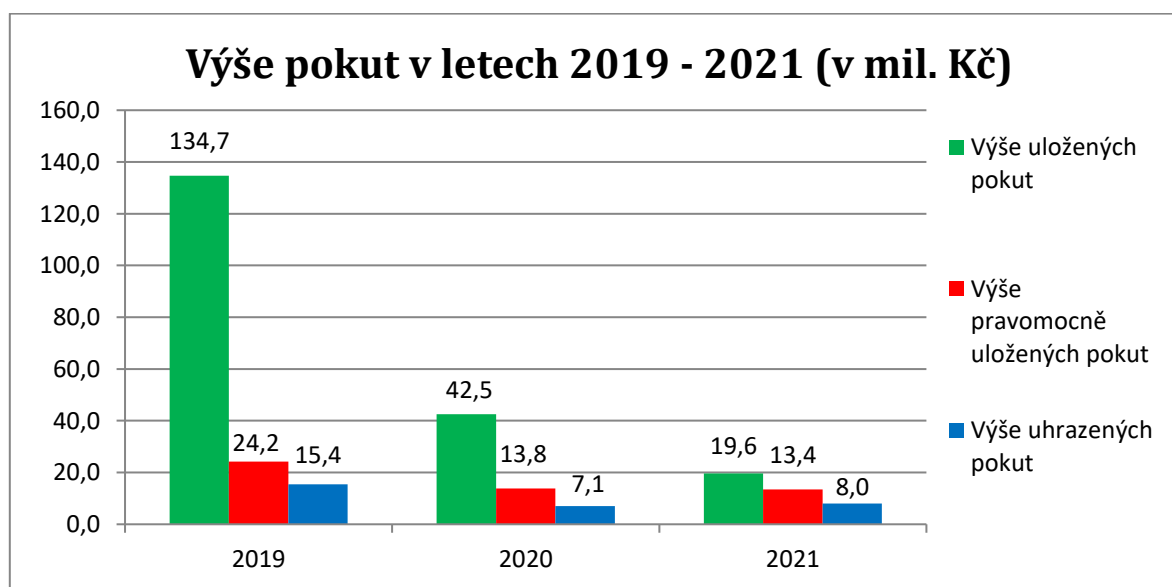
totožný s rokem ukončení následujícího správního řízení, a tedy rokem uložení příslušné pokuty. Prioritou je samozřejmě ukončení správního řízení v co nejkratší době po ukončení cenové kontroly. V některých složitějších případech, v nichž je prověřován velký počet podkladů a v nichž využije kontrolovaná osoba možnosti odvolání proti rozhodnutí, resp. rozkladu, může správní řízení trvat déle než jeden rok. V mnoha případech pak po odvolacím řízení následuje řízení soudní, kdy soudy mnohdy přiznávají žalobě odkladný účinek se zaplacením pokuty. V těchto případech se oddaluje úhrada uložené pokuty.

S ohledem na uvedené rozlišuje Přehled o činnosti cenových kontrolních orgánů za rok 2021 (dále též jen „Přehled“) **pokuty uložené** (rozhodnutími, proti nimž lze podat opravný prostředek), **pokuty pravomocně uložené** (rozhodnutími, která nabyla právní moci) a **pokuty uhrazené** (po skončených správních a soudních řízeních). Výše uvedená časová prodleva mezi ukončením cenové kontroly, nabytím právní moci rozhodnutí a skutečnou dobou uhrazení pokuty může být i několik let. Z tohoto důvodu není zcela vypovídající porovnání počtu ukončených kontrol v jednom kalendářním roce s výší uložených pokut, popř. s pokutami v tomto kalendářním roce uhrazenými, protože se může jednat o kontroly a pokuty spolu zcela nesouvisející.

Výše uložených pokut v roce 2021 se snížila na 19 603 653 Kč, meziroční pokles výše pokut činil 53,89 %. Výše uhrazených pokut v roce 2021 mírně vzrostla oproti roku 2020 a činila v absolutním vyjádření 7 959 497 Kč, meziroční nárůst činil 12,62 %.

Pro ilustraci předkládáme výši pokut uložených, pokut pravomocně uložených a pokut uhrazených v letech 2019, 2020 a 2021.

Graf č. 3: Výše pokut v letech 2019, 2020 a 2021

1. Úvod

Ustanovením § 14 odst. 6 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, (dále též jen „zákon o cenách“) je vládě ČR uloženo každoročně do 30. dubna předložit Poslanecké sněmovně „Přehled o činnosti cenových kontrolních orgánů“ za předcházející kalendářní rok. Předkládaný materiál shrnuje informace o cenových kontrolách provedených v roce 2021 níže uvedenými cenovými kontrolními orgány na základě jimi předložených zpráv. Současně obsahuje porovnání let 2017 až 2021.

1.1. Cenové kontrolní orgány

Podle zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů, mohly v roce 2021 provádět kontrolu dodržování cenových předpisů následující orgány.

Schéma č. 1: Cenové kontrolní orgány

Ministerstvo financí (dále též „MF“)

Specializovaný finanční úřad (dále též „SFÚ“)

Celní úřady (dále též "CÚ")

Český telekomunikační úřad (dále též „ČTÚ“)

Energetický regulační úřad (dále též „ERÚ“)

Státní energetická inspekce (dále též „SEI“)

Státní ústav pro kontrolu léčiv (dále též „SÚKL“)

Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře
(dále též "ÚPDI")

Krajské a obecní úřady

1.2. Předmět cenové kontroly

Cenová kontrola je ve smyslu ustanovení § 14 odst. 2 zákona o cenách činností, v rámci které se ověřuje, zda prodávající nebo kupující neporušují ustanovení zákona o cenách a cenových předpisů, zda jsou správně předkládány podklady pro potřeby cenových orgánů, zda byla splněna opatření uložená k nápravě a zda poskytovatel platebních

služeb neporušuje ustanovení zákona upravujícího platební styk týkající se výše úplaty za služby poskytované v rámci základního platebního účtu.

Schéma č. 2: Předmět kontroly – porušení cenových předpisů subjekty

Prodávající poruší cenové předpisy tím, že:

- nabízí nebo prodává zboží v rozporu s úředně stanovenými cenami (prodej za vyšší cenu než maximální nebo jinou než pevnou cenu, resp. za cenu nižší než minimální),
- nedodrží určené podmínky sjednané podle § 2 odst. 1 zákona o cenách,
- nedodrží pravidla věcného usměrňování cen,
- nevede či neuchovává cenovou evidenci,
- nesplní povinnosti při označování zboží cenami,
- neposkytne cenovému orgánu bezplatně informaci nebo podklad podle § 12 odst. 1 zákona o cenách, resp. předá nepravdivé údaje,
- požaduje za služby poskytované v rámci základního platebního účtu úplatu neodpovídající obvyklé ceně dle zákona o cenách,
- zneužije své výhodnější hospodářské postavení při sjednávání ceny,
- neposkytne informace o cenách při poskytování služeb cestovních kancelářích,
- nedodrží cenové moratorium.

Kupující, který je právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, poruší cenové předpisy tím, že:

- koupí zboží za cenu, která není v souladu s cenou úředně stanovenou podle § 5 odst. 1 zákona o cenách,
- kupuje za cenu vyšší, než je cena regulovaná, pokud na úhradu této ceny čerpá prostředky ze státního rozpočtu.

Kupující (platí pro všechny kupující) poruší cenové předpisy tím, že:

- nedodrží určené podmínky sjednané podle § 2 odst. 1 zákona o cenách,
- neposkytne cenovému orgánu bezplatně informaci nebo podklad podle § 12 odst. 1 zákona o cenách, resp. předá nepravdivé údaje,
- zneužije své výhodnější hospodářské postavení při sjednávání ceny.

V rámci cenových kontrol může být zjištěno porušení jednoho ustanovení zákona o cenách, případně i více ustanovení současně.

Cenové kontroly jsou prováděny především na základě ročních plánů jednotlivých cenových kontrolních orgánů, dále podle zadání Ministerstva financí, popř. Vlády ČR či Parlamentu ČR a na základě podnětů a stížností občanů a právnických osob.

V současnosti probíhá příprava novely zákona o cenách, včetně novelizace zákona č. 256/1991 Sb. Hlavní změny se budou týkat právě Části V Přestupky, která bude reagovat na poznatky z kontrolní činnosti v oblasti cen.

1.3. Oblasti cenové kontroly

V roce 2021 bylo kontrolováno dodržení cenových předpisů v následujících deseti oblastech.

Schéma č. 3: Oblasti cenové kontroly

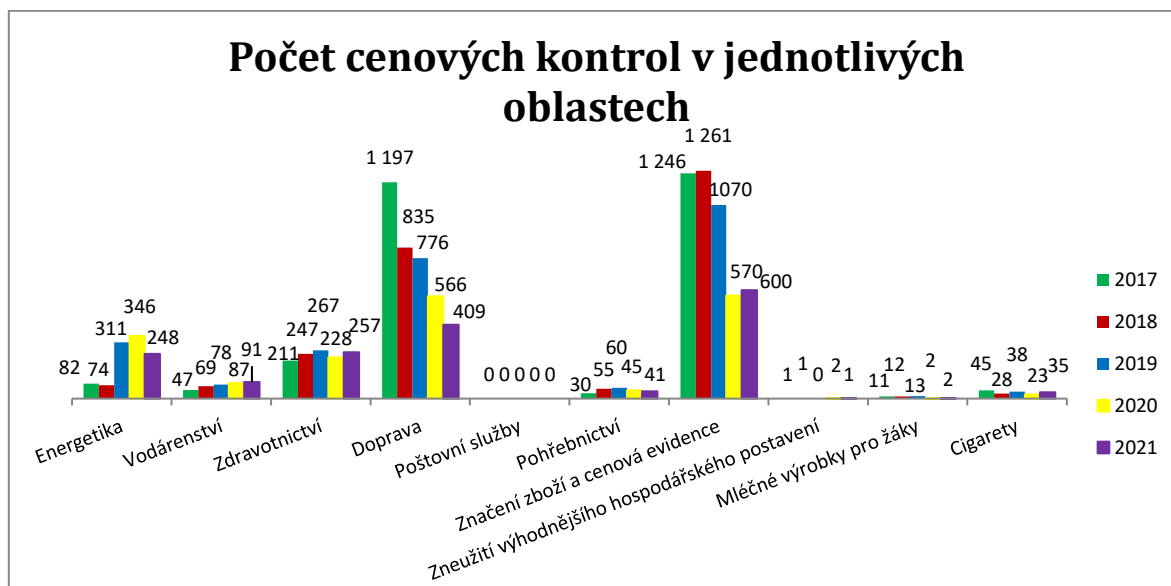

V níže uvedeném schématu jsou zobrazeny oblasti cenové kontroly spolu s orgány, které tuto kontrolu provádějí.

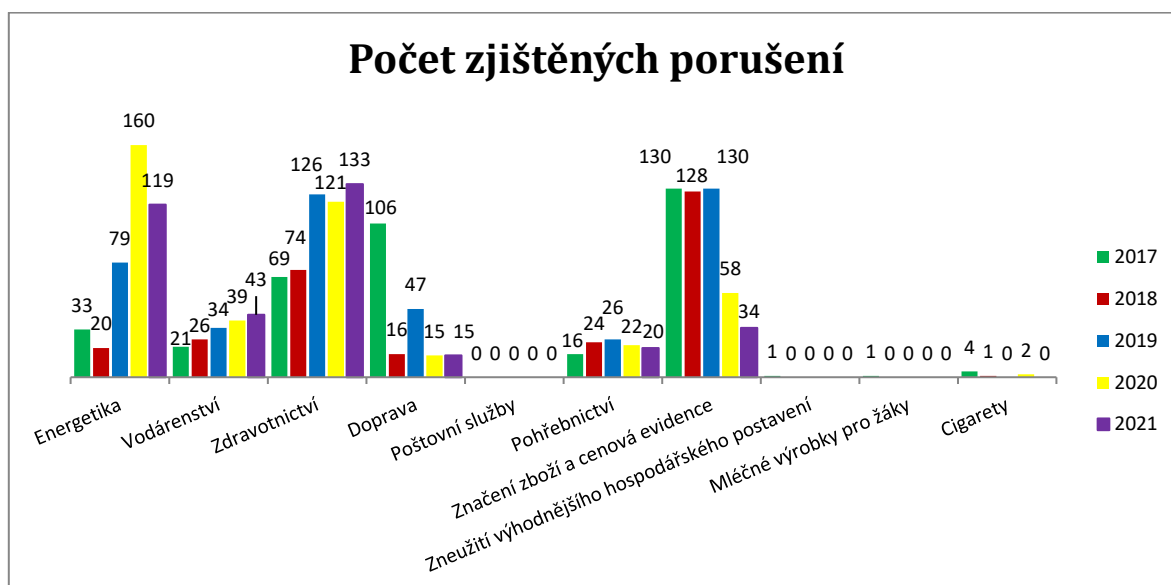
Schéma č. 4: Oblasti cenové kontroly s cenovými kontrolními orgány

Energetika	Vodárenství	Zdravotnictví	Doprava	Poštovní služby
ERÚ	SFÚ	SFÚ	SFÚ	ČTÚ
SEI	MF	SÚKL	ÚPDI	
	krajské a obecní úřady		krajské a obecní úřady	
Pohřebnictví	Značení zboží a cenová evidence	Zneužití výhodnějšího hospodářského postavení	Mléčné výrobky pro žáky	Cigarety
SFÚ	SFÚ	všechny cenové kontrolní orgány	SFÚ	celní úřady
krajské a obecní úřady	krajské a obecní úřady		krajské a obecní úřady	

Graf č. 4: Počet cenových kontrol v jednotlivých oblastech

Graf č. 5: Počet zjištěných porušení

1.4. Preventivní opatření a opatření k nápravě

V rámci preventivních opatření dochází k neustálému zveřejňování pravidel cenové regulace a aktuálních změn. Na webových stránkách cenových regulátorů jsou zveřejňována výkladová stanoviska k cenovým předpisům. Přehled provedených cenových kontrol a rozhodnutí o uložení pokuty, která nabyla právní moci, se zveřejňuje v Cenovém věstníku Ministerstva financí.

V rámci nápravných opatření dochází k opakovaným kontrolám subjektů, u nichž byla provedena kontrola se zjištěním, a je sledováno, zda přistoupily k nápravě. Subjekty často dobrovolně přijímají další nápravná opatření typu interních školení k problematice cenové regulace nebo úpravy softwaru pro cenovou evidenci.

2. Energetika

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Energetický regulační úřad	Ceny tepelné energie, elektřiny a plynu
	Správné poskytování informací spotřebiteli při nabídce a prodeji dodávek elektřiny a plynu
Státní energetická inspekce	Dodržování věcných podmínek, stanovených cenovým rozhodnutím ERÚ pro příslušný kalendářní rok, pro stanovení úřední ceny elektřiny vyrobené z podporovaných zdrojů energie

2.1. Elektroenergetika a plynárenství

Předmětem cenové kontroly ERÚ bývá na základě ustanovení § 14 zákona o cenách ověření chování kontrolované osoby (tj. dodavatele energií), zda při nabídce a prodeji sdružených služeb dodávky elektřiny a plynu poskytuje informace spotřebiteli tak, aby měl možnost seznámit se s cenou před sjednáním smlouvy ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 zákona o cenách, nebo zákazník koupí energii za cenu, která není v souladu s cenou úředně stanovenou podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona o cenách, resp. stanovenou cenovým rozhodnutím ERÚ, nebo jeho odběrné místo nesplňuje závazné podmínky pro sjednanou či vyúčtovanou úředně stanovenou cenu.

Právě cenové kontroly zaměřené na dodržování § 5 odst. 1 zákona o cenách byly předmětem kontroly jak již v roce 2020, tak i v roce 2021. Tento typ kontrol byl v předchozích letech zcela výjimečný, v roce 2019 ERÚ poprvé zaznamenal několik případů neoprávněného užití (uplatnění) distribučních sazeb v elektroenergetice.

Kontrolní orgán jak v roce 2020, tak i v roce 2021 zjistil několik případů nedodržení úředně stanovené ceny rozhodnutím ERÚ obchodníkem v rámci vystavených vyúčtování sdružených služeb dodávky elektřiny zákazníkům. V souvislosti s tím bylo v obou letech zjištěno přes 100 případů vystavených vyúčtování sdružených služeb dodávky elektřiny či plynu se značným časovým zpožděním (v roce 2020 od 98 do 345 dnů od data, kdy měl dodavatel k dispozici potřebné údaje pro vyúčtování v systému operátora trhu, v roce 2021 i více než 365 dní), které musely být řešeny jako porušení povinností držitele licence podle energetického zákona. Následně byly předány k dalšímu řízení celnímu a finančnímu úřadu.

V roce 2021 ERÚ v oblasti elektroenergetiky a plynárenství průběžně monitoroval, zda dodavatel energie v postavení prodávajícího zveřejňuje ke svým produktům ceníky a uvádí konečnou nabídkovou cenu, která zahrnuje všechny daně, cla a poplatky, přitom ani v jednom případě neshledal důvody k zahájení kontroly ani správního řízení ve věci možného porušení povinností držitelů licence v postavení prodávajícího ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 zákona o cenách.

Nalezená pochybení

- **Nedodržení úředně stanovené ceny rozhodnutím ERÚ v rámci vystavených vyúčtování sdružených služeb dodávky elektřiny zákazníkům**

2.2. Teplárenství

V odvětví teplárenství je cena tepelné energie regulovaná formou věcného usměrňování, tzn. dodavatel tepelné energie je oprávněn do ceny tepelné energie zahrnout pouze ekonomicky oprávněné náklady, přiměřený zisk a daň z přidané hodnoty. Cílem kontroly v odvětví teplárenství je zjišťování, zda kontrolovaná osoba v kontrolovaném roce a v kontrolované cenové lokalitě neporušila cenové předpisy tím, že sjednala nebo požadovala cenu, jejíž výše nebo kalkulace není v souladu s podmínkami věcného usměrňování cen podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách.

Náročnost prováděných kontrol se odvíjí od rozsahu kontrolované cenové lokality, počtu dotčených odběrných míst a počtu uplatňovaných cen tepelné energie (rozdílné ceny tepelné energie na jednotlivých úrovních předání tepelné energie odběrateli, individuální ceny, cenová pásma, kategorizace cen, ceníky apod.). Značný rozsah kontrolované cenové lokality se projevuje také v rozsahu zajištění nezbytných podkladů ke kontrole, rozsahu použití alokačních klíčů k dělení společných nákladů mezi různé podnikatelské činnosti, mezi jednotlivými cenovými lokalitami, při kombinované výrobě elektřiny a tepla a na jednotlivých úrovních předání tepelné energie. Při cenových kontrolách věcně usměrňovaných cen je nezbytné ověření ekonomicky oprávněných nákladů souvisejících s výrobou a rozvodem tepelné energie. Kontrola věcného usměrňování cen tepelné energie v jedné cenové lokalitě spočívá v prověření ceny ze tří pohledů, v jaké výši byla se zákazníky sjednána, v jaké výši byla kalkulována a jak byla zákazníkům vyúčtována. Pokud jsou tyto skutečnosti prověřovány v cenových lokalitách, které mají řádově tisíce zákazníků či odběrných míst, patří tyto kontroly bezkonkurenčně na podkladový materiál k nejobtížnějším a nejsložitějším kontrolám na ERÚ.

ERÚ jako cenový orgán provádí i pravidelný monitoring a hodnocení podkladů k cenám tepelné energie (včetně kalkulací) v rámci tzv. regulačního výkaznictví, kdy dodavatelé tepelné energie vykazují každoročně do 30. dubna informace k cenám tepelné energie za jednotlivé cenové lokality u jimi provozovaných licencovaných i nelicencovaných zdrojů tepelné energie. Základní informace o cenách tepelné energie ERÚ získává i v rámci kontrol dodržování povinnosti vyplývající z energetického zákona, zejména kontrol týkajících se dodržování dodávek tepelné energie.

Výsledky popsanych činností bývají podnětem pro cenové kontroly z vlastní činnosti úřadu.

Nalezená pochybení

- V kalkulaci výsledné ceny tepelné energie kontrolovaná osoba uplatnila náklady, které nelze považovat za ekonomicky oprávněné, a to zejména v položce „Palivo“, „Opravy a údržba“, „Odpisy“ a „Režie“
- V kalkulaci výsledné ceny tepelné energie kontrolovaná osoba neoprávněně uplatnila úroky z úvěru
- Nesprávné postupy při dělení nákladů na kombinovanou výrobu elektřiny a tepla
- Nedodržování závazného postupu při kalkulaci výsledné ceny tepelné energie, popř. neprovádění kalkulace výsledné ceny tepelné energie vůbec

2.3. Podporované zdroje energie

Předmětem cenové kontrolní činnosti u podporovaných zdrojů energie (dále též jen „POZE“) je ověření, zda držitelé licence dodržují věcné podmínky stanovené cenovým orgánem podle ustanovení § 5 odst. 5 zákona o cenách, tedy, že nepožadovali vyšší nárok na podporu, než pro jejich výrobu stanoví cenové rozhodnutí ERÚ, kterým se stanovuje podpora pro POZE.

V roce 2021 byly kontroly zaměřeny na obnovitelné zdroje a zdroje s kombinovanou výrobou elektřiny a tepla. Na základě technických kontrol dodržování povinností vyplývajících ze zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo na dodržování povinností držitele licence vyplývajících ze zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, ERÚ vyhodnotí, zda je důvodné provedení cenové kontroly, či zjištěné podklady o neoprávněné výši čerpané podpory předají přímo do sankčního řízení.

Kontroly výrobců elektřiny z POZE jsou zahajovány přednostně na základě podnětů přijatých územním, resp. ústředním inspektorátem, a to zejména od společnosti OTE a.s. Rovněž jsou kontroly zahajovány z vlastní iniciativy územních inspektorátů se zaměřením na významnější výrobce elektřiny z POZE ve smyslu čerpané podpory. Kontroly jsou prioritně zahajovány u výrobců elektřiny, kteří vykazují extrémně vysoké roční využití instalovaného výkonu.

V roce 2019 obnovila SEI činnost v oblasti cenových kontrol při výplatě podpory výroby elektřiny z podporovaných zdrojů energie. Tyto kontroly nebyly od roku 2016 vykonávány v důsledku legislativní změny, jíž došlo k převedení pravomocí ke kontrolám podporovaných zdrojů energie na Energetický regulační úřad (ERÚ), přičemž pravomoc SEI k provádění cenových kontrol POZE formálně zůstala. Po analýze, která ukázala, že dozor nad daným trhem není zajištěn dostatečně (kontroly jsou časově náročné stejně jako navazující řízení o přestupku), začala SEI od 1. ledna

2019 tyto kontroly opět provádět. V roce 2019 vedly SEI i ERÚ kontroly v rámci vzájemné koordinace činnosti.

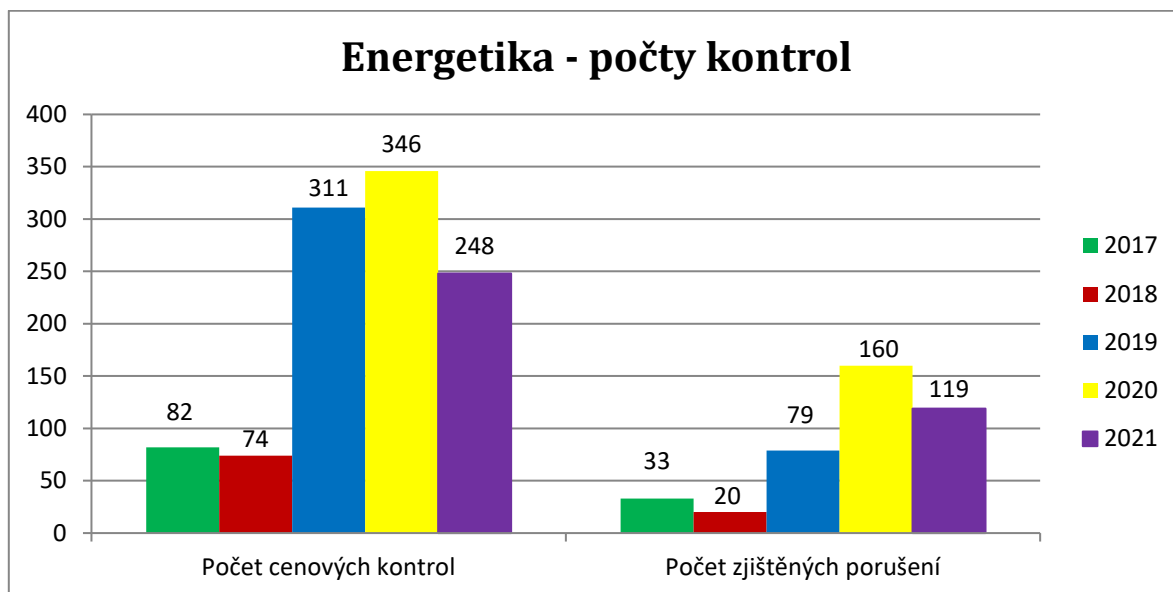
Za rok 2019 provedla SEI 259 kontrol, v roce 2020 SEI zahájila 142 kontrol a v roce 2021 SEI prováděla 163 kontrol, z nichž některé byla zahájeny již v předchozích obdobích (11 kontrol zahájených v roce 2019, 29 kontrol zahájených v roce 2020 a 123 kontrol zahájených v roce 2021), z nichž 33 kontrol nebylo do konce roku 2021 ukončeno. V roce 2019 bylo shledáno porušení v 47 případech, v roce 2020 v 31 případech kontrol zahájených v roce 2019 a ukončených v roce 2020. U kontrol zahájených v roce 2020 bylo zjištěno 35 porušení. Ze 130 kontrol prováděných a ukončených v roce 2021, bylo zjištěno porušení v 60 případech. SEI uložila v roce 2020 pokuty v 56 případech, celkem ve výši 2 442 928 Kč, v roce 2021 SEI uložilo pokutu v 21 případech, celkem ve výši 384 897.

Snížení počtu kontrol provedených SEI v letech 2020 a 2021 oproti předchozím rokům byl způsoben především omezeními souvisejícími s pandemií COVID – 19 a dále pak legislativními povinnostmi plynoucími z ochrany zvláštních zájmů dle § 13 odst. 1 zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 25. 1. 2020 spočívající v zavedení povinnosti stavebníka zajistit si závazné stanovisko SEI, pokud je stanovena povinnost vypracovat průkaz pro účely výstavby nové budovy nebo větší změny dokončené budovy u budovy s celkovou energeticky vztažnou plochou větší než 350 m².

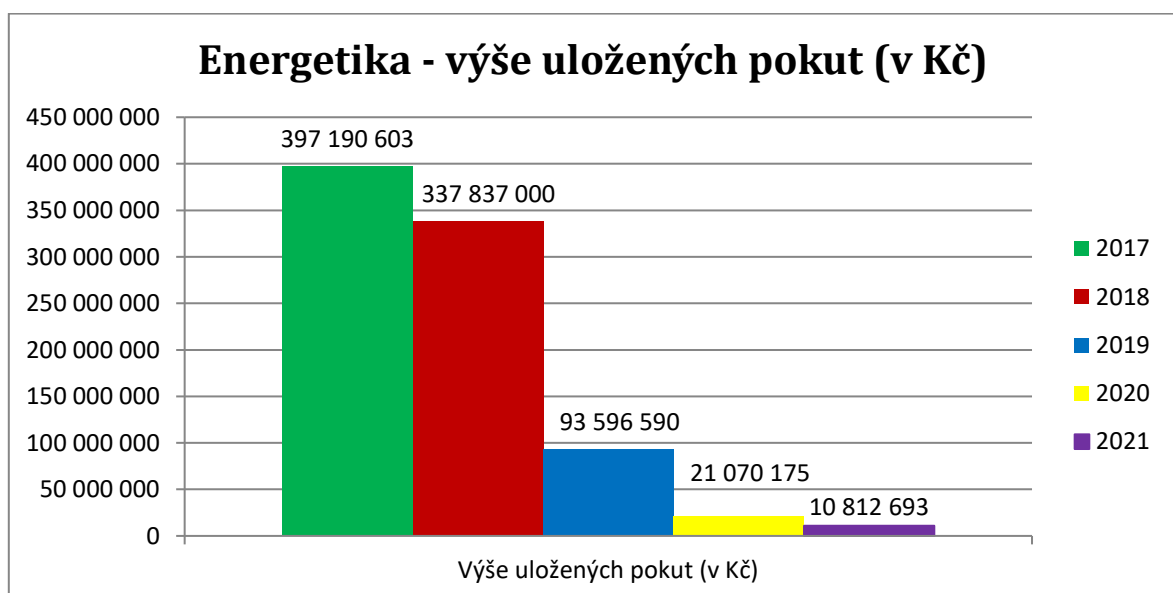
Nalezená pochybení

- **Neobvykle vysoká hodnota ročního využití instalovaného výkonu elektřiny, způsobená nejčastěji chybným postupem při odečtu měřidla, chybami měření sloužícího pro uplatňování podpory elektřiny POZE nebo vyšší instalovaný výkon výroby v kontrolovaném období neodpovídající licenci**
- **Nesprávně stanovené zelené bonusy a výkupní ceny z důvodu uplatnění nároku na chybně stanovenou technologickou a vlastní spotřebu**

Graf č. 6: Energetika – počet kontrol

Graf č. 7: Energetika – výše uložených pokut

Z celkového počtu externích podání (podnětů) v oblasti teplárenství je téměř 30 % zaměřeno na cenu tepelné energie (zbylých 70 % je zaměřeno na povinnosti vyplývající z energetického zákona, dále na rozúčtování subjektů a náležitosti vyúčtování dodávek). Kontrolu cen tepelné energie ERÚ však zahajuje až na základě prošetření těchto podání, kdy je ověřována reálnost a důvodnost podání. V případě zjištěných nedostatků, zahajuje ERÚ kontrolu ve smyslu zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „kontrolní řád“). Od roku 2019 ERÚ přistoupil k předávání některých případů přímo do správního řízení. V případě zjištění porušení povinností vyplývajících z právních předpisů a zajištění dostatečných podkladů, tzn. zajištění úplného stavu věci v rozsahu nezbytného pro možné zahájení řízení o přestupku, již v rámci šetření, je popis takového zjištění předán přímo do správního řízení, tj. řízení o přestupku, a není tak

zahajována kontrola podle kontrolního řádu. ERÚ přistoupil také v roce 2021 k předávání i některých šetření přímo do správního řízení s ohledem na urychlení celého procesu, neboť se zvýšila agenda spojená s ochranou spotřebitele.

V případech, kde kontrolní útvar nemá pochybnost o jednání dodavatelů energie na základě shromážděných podkladů a jejich jednání má přímý dopad na zákazníka či konečného spotřebitele, se ERÚ domnívá, že je proces kontrolního řízení podle kontrolního řádu již redundantním úkonem. Z důvodu urychlení celého procesu dozorové činnosti a uplatnění nástrojů na odstranění nežádoucího stavu (agresivní obchodní praktiky, klamavé praktiky, uplatňování vyšších cen apod.) ERÚ považuje přímé předání zjištění z šetření do správního řízení jako flexibilnější cestu zajištění nápravy pro zákazníka a konečného spotřebitele, a tak i účinnější pomoc dozorového orgánu. V roce 2020 tak bylo předáno celkem 209 šetření k zahájení správního řízení o přestupku. V roce 2021 bylo celkem předáno 259 šetření k zahájení správního řízení o přestupku. Z důvodu předávání šetření přímo k zahájení správního řízení o přestupku se tak o příslušný počet snížil počet vykazovaných kontrol zahájených podle kontrolního řádu, proto ERÚ uvádí i počet šetření, která porušení zákona o cenách zjistila.

Počet kontrol zahájených i ukončených ERÚ je srovnatelný s předchozím obdobím. V roce 2021 bylo provedeno několik rozsahem menších cenových kontrol v oblasti teplárenství a také pak několik časově, hlavně na zpracování dokladů, velmi náročných kontrol. Vzhledem k tomu, že v teplárenství je nezbytné provést kontrolu podmínek sjednávání cen s odběrateli, kontrolu všech dokladů, které pokrývá uplatňovaná cena tepelné energie, i vyúčtování ceny zákazníkům za celý regulovaný rok, je zpracovávána agenda enormní a nezbytná pro dokazování v navazujícím správním řízení.

V oblasti podporovaných zdrojů je nárok na podporu svázán se splněním technických předpokladů, které je nezbytné prokázat, proto ERÚ kromě shromažďování dokladů např. zajišťuje letecké měřické snímky nebo nechává zpracovávat odborné posudky.

Počet zaměstnanců zabývajících se mj. cenovými kontrolami i v roce 2021 opět mírně poklesl oproti předchozímu období. Dozorovou činnost a navazující řízení v roce 2021 provádělo 14 zaměstnanců, oproti 17 zaměstnancům v roce 2020.

3. Vodárenství

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Ministerstvo financí	Ceny pitné vody, odpadní vody a povrchové vody
Specializovaný finanční úřad	

V oblasti vodárenství jsou věcným usměrňováním cen podle ustanovení § 6 zákona o cenách regulovány ceny:

- a) pitné vody dodávané odběratelům nebo do vodovodní sítě pro veřejnou potřebu jiné osobě než je odběratel (vodné),
- b) odpadní vody odvedené kanalizací nebo převzaté od jiného vodohospodářského subjektu (stočné),
- c) povrchové vody odebrané z vodních toků a ostatních povrchových vod.

Dodavateli povrchových vod (voda z vodních toků, nádrží a vodních děl) jsou jednotlivá povodí (státní podniky), k jejichž odběratelům patří i vodohospodářské společnosti, které povrchovou vodu nakupují pro výrobu vody pitné. V letech 2020 ani 2021 nebyly u dodavatelů povrchové provedeny žádné cenové kontroly.

Kontrolu cen v oblasti vodárenství provádí MF a SFÚ. Mohou ji provádět i krajské a obecní úřady.

MF a SFÚ výkon kontrol dodržování cenových předpisů u provozovatelů vodohospodářské infrastruktury vzájemně koordinují. Od roku 2018 provádělo MF cenové kontroly u 50 největších provozovatelů podle objemu dodané pitné vody nebo odvedené vody odpadní (tzv. „TOP 50“), Specializovaný finanční úřad se zaměřoval především na kontroly dodržování cenových předpisů u menších provozovatelů vodohospodářské infrastruktury a obcí a ke kontrole některého z největších provozovatelů vodohospodářské infrastruktury přistupoval se souhlasem MF.

V minulém roce došlo v rámci soudních řízení s vodárenskými subjekty k rozhodnutím prvoinstančních soudů, ve kterých byla zpochybněna věcná, případně funkční, příslušnost MF k provádění cenových kontrol v oblasti vodovodů a kanalizací. Z důvodu zvýšení právní předvídatelnosti, procesní čistoty a efektivity kontrolní činnosti se rozhodlo, že cenové kontroly a s nimi související správní řízení v oblasti vodovodů a kanalizací bude dále vykonávat SFÚ. V červenci 2021 předalo MF agendu cenové kontroly SFÚ, s požadavkem na dodatečné zařazení některých provozovatelů TOP 50 do plánu cenových kontrol na rok 2021, aby mohla kontrolní činnost i u těchto nejvýznamnějších subjektů ve vodárenství kontinuálně a ve stejné kvalitě pokračovat.

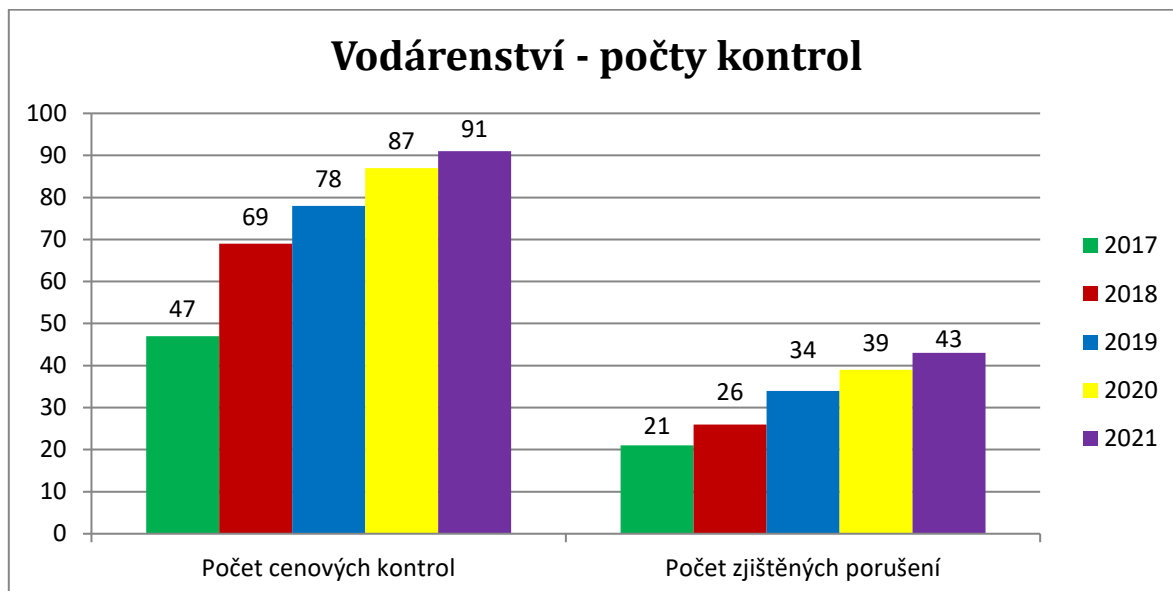
SFÚ se v letech 2020 i 2021 zaměřil na kontrolu cen pro vodné a stočné v případech, kdy provozovatelé vodohospodářské infrastruktury, tj. kontrolované subjekty:

- a) jsou vlastníky vodohospodářské infrastruktury (zpravidla obce, dobrovolná sdružení obcí), popř. jsou vlastněni vlastníkem vodohospodářské infrastruktury (např. obcemi založené obchodní společnosti) nebo

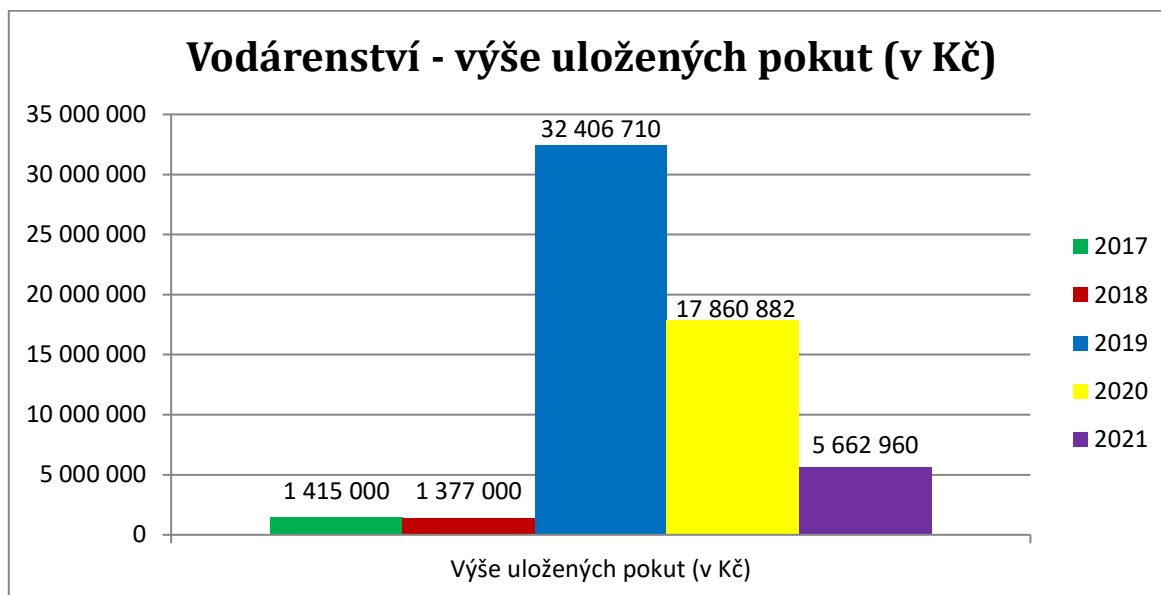
b) ji provozují na základě dlouhodobých smluv o pronájmu uzavřených s vlastníky (zpravidla subjekty soukromého sektoru).

U cenových kontrol, a to nejen v odvětví vodárenství, lze obecně konstatovat, že jejich náročnost se zvyšuje s velikostí kontrolovaného subjektu, neboť s ní rostou personální a časové nároky na kontrolu většího množství podkladů a účetních položek. Zvýšené časové nároky se ovšem objevují i při kontrolách u malých subjektů, u nichž předtím žádná cenová kontrola neproběhla, jsou způsobeny potíže s předkládáním, získáváním a posléze i s dokladováním cenové evidence a malou orientací jejich zástupců v oblasti regulace cen. Významně zvýšenou náročnost mají pak cenové kontroly u subjektů, které sestavují kalkulace k více cenám pro vodné a pro stočné uplatňovaným u samostatně provozně souvisejících lokalit nebo vlastníků, popř. u pitné vody předané jiným provozovatelem nebo u odpadní vody od nich převzaté.

Graf č. 8: Vodárenství - počet kontrol

Graf č. 9: Vodárenství - výše uložených pokut

I přes omezení, která byla přijata v letech 2020 a 2021 s proti epidemiologickými opatřeními v souvislosti s výskytem COVID – 19, kdy byl výkon cenové kontroly na místě nahrazen korespondenční formou s vyšší časovou náročností, se dařilo počty cenových kontrol navyšovat.

V oblasti vodárenství bylo v roce 2021 provedeno celkem 91 cenových kontrol¹, což je o 4 cenové kontroly více než v roce 2020, když bylo provedeno o 9 cenových kontrol více než v roce 2019. V 10 případech se jednalo o opakované kontroly, kdy ve 3 případech bylo zjištěno opakované porušení cenových předpisů.

Počet podaných podnětů ke kontrole se meziročně snížil. V roce 2020 bylo realizováno na základě podaných podnětů 22 cenových kontrol, kdy v deseti případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů. V roce 2021 bylo realizováno na základě podnětu 11 cenových kontrol a z toho v 7 případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů.

V jednom případě porušení cenových předpisů bylo uděleno napomenutí. V některých případech kontrol, kdy bylo shledáno porušení cenových předpisů, buď již bylo zahájeno správní řízení, zatím však nebylo vydáno rozhodnutí, nebo v některých případech správní řízení ještě bude zahájeno. Na základě provedených cenových kontrol bylo uloženo 28 pokut v celkové výši 5 662 960 Kč, z nichž pravomocně bylo uloženo shodně také 28 pokut v úhrnné výši 4 522 960 Kč a uhrazeno bylo 4 458 000 Kč. Jedna z pokut nabyla právní moci až těsně před koncem roku a bude tehdy uhrazena v následujících obdobích.

Výše uložených pokut se oproti roku 2020 snížila, což bylo ovlivněno i uložením vysokých pokut subjektům ze skupiny TOP 50, za porušení cenových předpisů zjištěných při kontrole zahájených v předchozích letech, nejen v roce 2020, a to jak

¹ Jedná se jak o kontroly, které byly zahájeny v roce 2021, tak i o pokračování kontrol z let 2018, 2019 a 2020.

ze strany SFÚ, tak i MF. Dalším důvodem snížení výše uložených pokut je fakt, že u kontrol, které MF předalo SFÚ, nebyla zatím zahájena správní řízení, a tedy nebyly uloženy pokuty za porušení cenových předpisů.

Nalezená pochybení

- **Zahrnutí ekonomicky neoprávněných nákladů nebo nákladů nedoložených z účetnictví do kalkulace ceny vody (zaměstnanecké benefity, energie, mzdy, ostatní přímé náklady, provozní náklady)**
- **Neprovedení výpočtu přiměřeného zisku zajišťujícího přiměřenou návratnost použitého kapitálu, popř. nedodržením pravidel pro jeho výpočet**
- **Zahrnutí nepřiměřeného zisku z důvodu nerespektování maximálního koeficientu meziročního růstu přiměřeného zisku**

Výsledkem dvouleté práce v pracovních skupinách a konzultacích s ostatními ministerstvy, odbornou veřejností i se zástupci municipalit vydalo MF dne 12. 7. 2021 významnou úpravu pravidel cenové regulace oboru vodovodů a kanalizací, která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2022.

Výměr se zaměřil na sjednocení výpočtu zisku, jednoznačnou definici neoprávněných nákladů, transparentnost kalkulací a umožňuje vyrovnání nesrovnalostí, zvýšení kvality reportingu s umožněním jeho sjednocení mezi resorty. Z toho důvodu lze očekávat pro období od 2022 možnost výrazně vyšší kvality analýzy dat pro jasné zacílení kontrol a tím výrazné zvýšení efektivity kontrol.

Zároveň dochází k úpravě předpisů a ke sjednocení výkaznictví společně s ostatními regulátory, což postupně sníží administrativní zátěž oboru vůči státní správě.

4. Zdravotnictví

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Ceny poskytovaných zdravotních výkonů
Státní ústav pro kontrolu léčiv	Ceny léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely, zdravotnických prostředků a stomatologických výrobků

4.1. Zdravotní výkony

Předmětem cenových kontrol v roce 2021 byly především lékařské výkony (služby) z oborů stomatologie, oftalmologie, fyzioterapie, dermatologie a zdravotní dopravy.

Ceny zdravotních služeb jsou regulovány příslušným cenovým předpisem Ministerstva zdravotnictví, a to úředně stanovenou maximální cenou podle ustanovení § 5 odst. 2 zákona o cenách nebo věcným usměrňováním cen podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách.

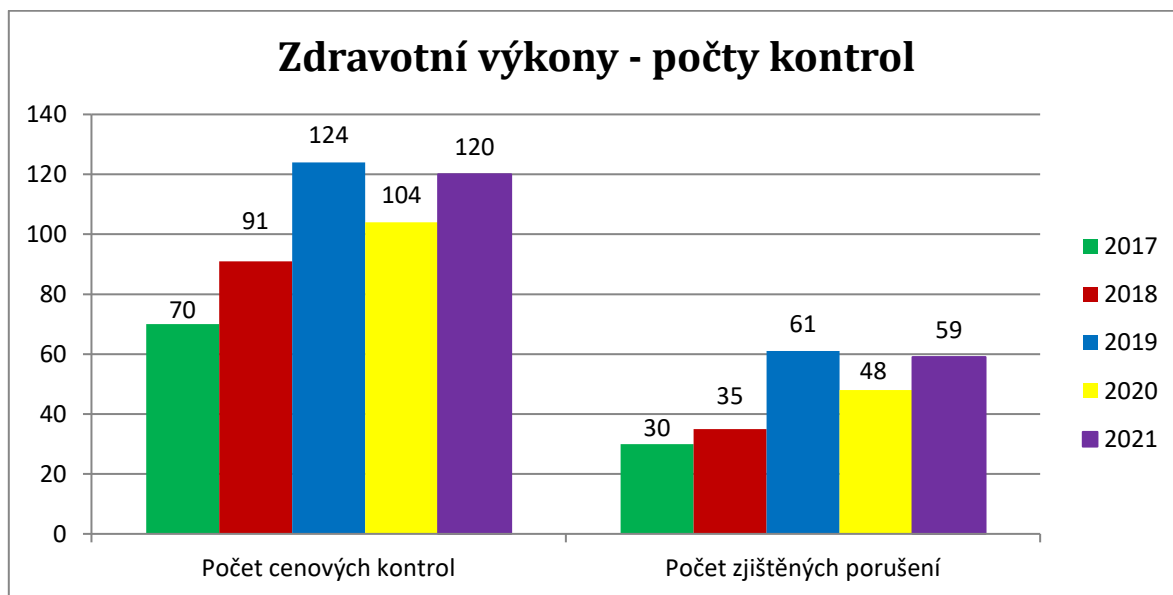
Maximální cenou jsou regulovány ceny zdravotních služeb:

- a) hrazených z veřejného zdravotního pojištění nebo z prostředků státního rozpočtu, popř. rozpočtů orgánů justice, státního zastupitelství, policie nebo Vězeňské služby České republiky,
- b) poskytovaných vládním stipendistům.

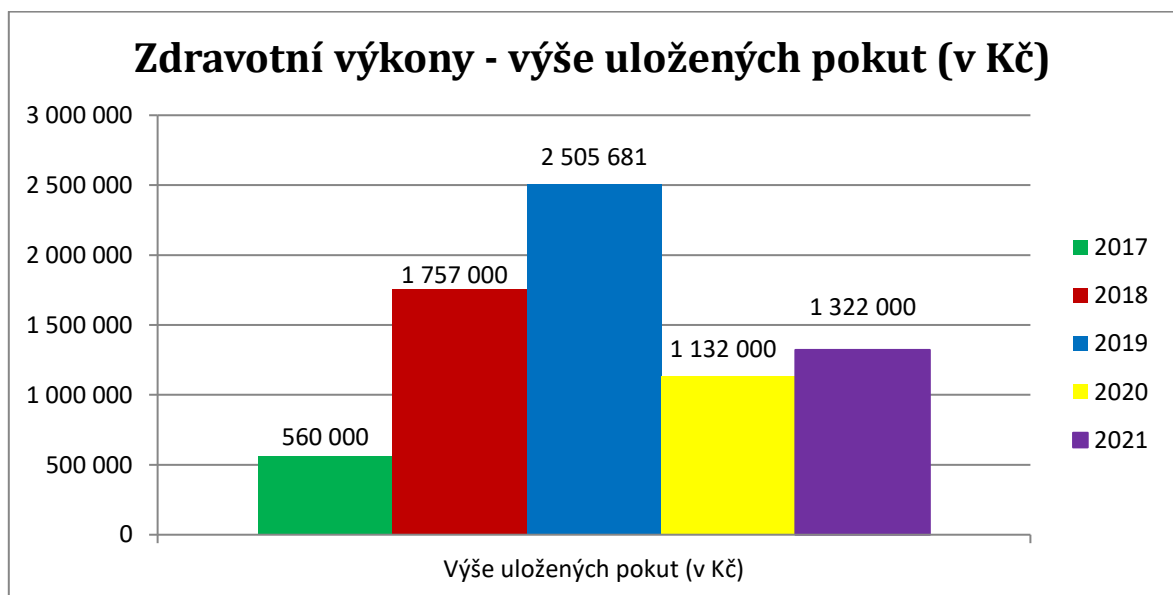
Věcným usměrňováním cen jsou regulovány ceny zdravotních služeb nehrazených z veřejného zdravotního pojištění poskytnutých:

- a) osobám, které jsou zdravotně pojištěné ve veřejném zdravotním pojištění v České republice, v členském státu Evropské unie, ve státu Evropského hospodářského prostoru nebo Švýcarské konfederace,
- b) českému občanovi, který není zdravotně pojištěn podle písm. a).

Graf č. 10: Zdravotní služby – počet kontrol

Graf č. 11: Zdravotní služby – výše uložených pokut

Dodržování cenových předpisů při poskytování zdravotních služeb kontroluje SFÚ. Zdravotní služby regulované maximální cenou jsou převážně hrazeny zdravotními pojišťovnami, u kterých je oprávněný předpoklad, že ceny zdravotních služeb sjednané s jejich poskytovateli jsou v souladu s cenovými předpisy (není překročena jejich maximální cena) a zdravotní pojišťovny kontrolují výši cen účtovaných poskytovateli zdravotních služeb k úhradě. Vzhledem k této skutečnosti se SFÚ zaměřuje na kontroly dodržování cenových předpisů při poskytování zdravotních služeb regulovaných věcným usměrňováním cen.

Kalkulované ceny zdravotních služeb jsou podle cenových předpisů Ministerstva zdravotnictví tvořeny od roku 2019 s využitím kalkulačního vzorce, jež se rovná výši minutové režijní sazby (kalkulace ceny 1 minuty výkonu) vynásobené časem trvání

zdravotní služby (časem výkonu) s přičtením nákladů na zvlášť účtované položky nezahrnuté do minutové kalkulace. Doba trvání výkonu je proto jedním ze zásadních faktorů, který ovlivňuje cenu zdravotních služeb. Oprávněnou spotřebu času potřebného k provedení určitého výkonu (zdravotní služby) nelze při cenové kontrole reálně ověřit, neboť nelze stanovit pro jednotlivé výkony přesnou časovou dotaci (záleží např. na zkušenosti, rychlosti a zručnosti lékaře) a pracovníci SFÚ k tomu nejsou ani odborně způsobilí. Mohou se pouze orientačně řídit časem výkonu uvedeným ve vyhlášce č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, ve znění pozdějších předpisů. I zde však zástupci Ministerstva zdravotnictví spatřují dlouhodobě neřešený problém, neboť do kalkulací úhrad zdravotních pojišťoven jsou promítnuty časy výkonu stanovené zhruba v roce 1993, aniž by od té doby proběhla jakákoli jejich aktualizace.

Specifikem pro rok 2021 bylo provádění kontrol zaměřených na ceny testů metodou PCR na onemocnění COVID – 19 pro samoplátce, které podléhají cenové regulaci úředně stanovenou maximální cenou od 1. 12. 2020 a následně i provedení cenových kontrol zaměřených na ceny antigenních testů na onemocnění COVID – 19, které podléhají regulaci maximální cenou od 8. 6. 2021.

V roce 2021 bylo v oblasti zdravotních služeb provedeno celkem 120 cenových kontrol², jedná se tedy o nárůst o 16 kontrol oproti roku 2020, kdy bylo provedeno 104³ těchto cenových kontrol. Na základě provedených cenových kontrol bylo zjištěno porušení cenových předpisů v 59 případech, zároveň bylo uloženo 1 napomenutí a 41 pokut v úhrnné výši 1 322 000 Kč. Na základě provedených cenových kontrol bylo pravomocně uloženo celkem 40 pokut v úhrnné výši 1 312 000 Kč.

Počet kontrol za rok 2021 se oproti roku 2020 zvýšil a téměř dosáhl hodnoty roku 2019 (tj. před pandemií COVID – 19). Důvodem nárůstu cenových kontrol ve zdravotnictví byl dán především vyšším využitím kapacity kontrolních pracovníků právě na tyto kontroly, na úkor jiných oblastí, a dále také tím, že bylo možné přejít v průběhu roku 2021 z korespondenční formy výkonu kontrol, které mají vyšší časovou náročnost, k výkonu cenových kontrol na místě.

V oblasti zdravotních služeb nebyla ani v roce 2020 ani v roce 2021 realizována žádná opakovaná cenová kontrola. Na základě podnětu byly v roce 2020 realizovány 4 cenové kontroly, z toho 3 se zjištěním porušení cenových předpisů a v roce 2021 byly realizovány 4 kontroly na základě podnětu a u všech 4 bylo zjištěno porušení cenových předpisů. Nejvyšší pokuta udělená za kontrolu ukončenou v roce 2021 činila 115 000 Kč.

² Jedná se jak o kontroly, které byly zahájeny v roce 2021, tak i o pokračování kontrol z let 2018, 2019 a 2020.

³ Jedná se jak o kontroly, které byly zahájeny v roce 2020, tak i o pokračování kontrol z let 2018 a 2019.

Nalezená pochybení

- Nesestavení, a tedy i neuchování kalkulací minutové režijní sazby k cenám zdravotních služeb po zákonem stanovenou dobu
- Nedodržování závazného postupu při tvorbě ceny nebo při kalkulaci ceny
- Zahrnutí ekonomicky neoprávněných nákladů nebo nákladů nedoložených z účetnictví do kalkulace ceny, nerozdělení nákladů mezi stomatologii a dentální hygienu, náklady na životní a penzijní pojištění podnikatele – jednatele společnosti, duplicitní náklady, opravy a nákup DHM (dlouhodobého hmotného majetku), nedoložené náklady z účetnictví, náklady na odpisy DHM, mzdové náklady zubních techniků, daň z příjmů právnických osob, dárky, vstupenky, přímý zdravotní materiál, zboží dentální hygieny, služby dentálního implantologa, náklady na pojištění podnikatelských rizik)

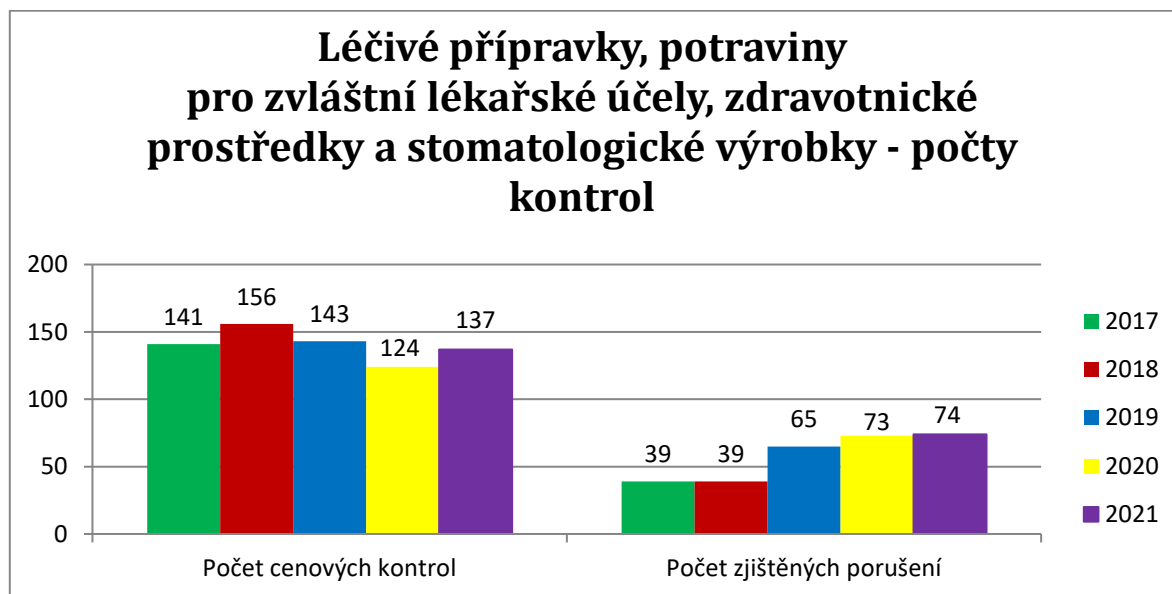
4.2. Léčivé přípravky, potraviny pro zvláštní lékařské účely, zdravotnické prostředky a stomatologické výrobky

Předmětem cenové kontroly SÚKL u poskytovatelů lékárenské péče (lékáren) bylo zejména dodržování úředně stanovených cen a maximální výše uplatněné obchodní příirážky včetně cen pro konečného spotřebitele u regulovaných hromadně vyráběných léčivých přípravků, které jsou před jejich výdejem upravovány.

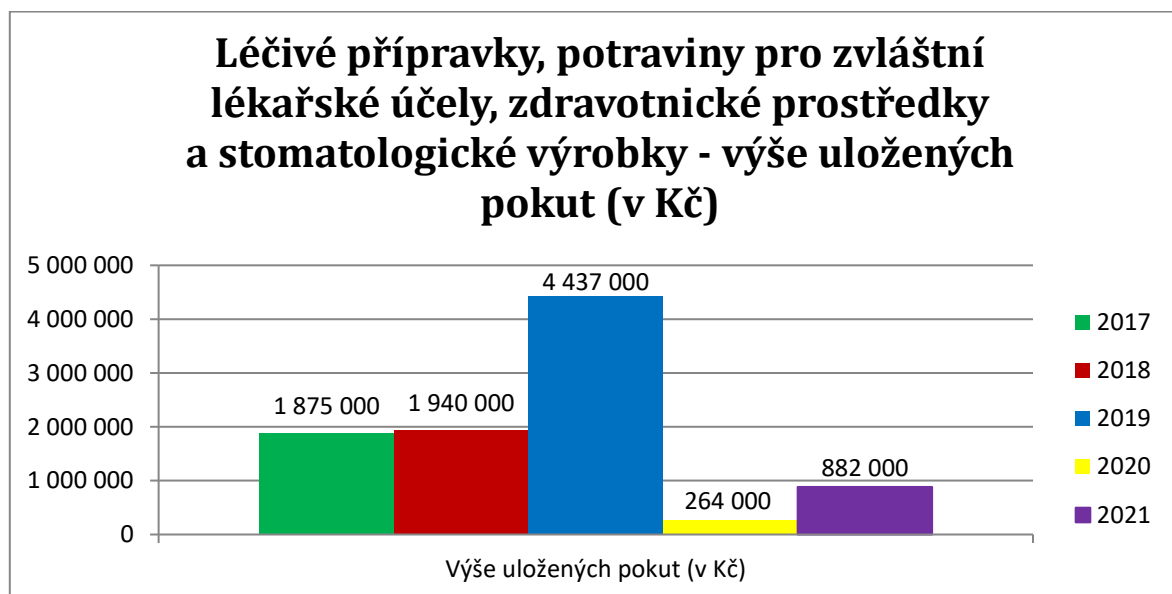
Předmětem kontroly bylo rovněž dodržování pravidel věcného usměrňování cen u individuálně připravovaných léčivých přípravků. Dále bylo ověřováno plnění povinnosti vedení evidence cen uplatněných při prodeji, označování léčivých přípravků cenami a způsob informování pacienta o ceně a výši doplatku, jakož i dodržování lhůt doprodeje v případě snížení maximální ceny vykonatelným rozhodnutím SÚKL v návaznosti na probíhající procesy revizí cen a úhrad léčivých přípravků.

V případě cenových kontrol u distributorů regulovaných léčivých přípravků byly, kromě dodržování úředně stanovených cen a maximální výše uplatněné obchodní příirážky, ověřovány také další povinnosti vyplývající z platného cenového předpisu, zejména povinnost informovat odběratele o základu pro výpočet maximální obchodní příirážky, o výši vlastní uplatněné obchodní příirážky a o obchodních příirážkách uplatňovaných a oznámených distributorovi jinými osobami, vykonávajícími distribuci.

Graf č. 12: Léčivé přípravky, potraviny pro zvláštní lékařské účely, zdravotnické prostředky a stomatologické výrobky – počet kontrol

Graf č. 13: Léčivé přípravky, potraviny pro zvláštní lékařské účely, zdravotnické prostředky a stomatologické výrobky – výše uložených pokut

V roce 2020 provedl SÚKL celkem 124 cenových kontrol⁴ v oblasti léčivých přípravků, v roce 2021 byl počet cenových kontrol⁵ navýšen na 137. V roce 2020 bylo zjištěno porušení cenových předpisů v 73 případech a byly uloženy pokuty v celkové výši 264 000 Kč, v roce 2021 došlo k porušení v 74 případech a byly uloženy pokuty v celkové výši 882 000 Kč, v jednom případě bylo uloženo napomenutí. Právní moci nabylo v roce 2020 celkem 17 rozhodnutí o uložení pokuty za cenové delikty v celkové výši 54 000 Kč, v roce 2021 nabylo právní moci 31 rozhodnutí o uložení pokuty

⁴ Jedná se jak o kontroly, které byly zahájeny v roce 2020, tak i o pokračování kontrol z let 2018 a 2019.

⁵ Jedná se jak o kontroly, které byly zahájeny v roce 2021, tak i o pokračování kontrol z let 2018, 2019 a 2020

v celkové výši 872 000.

V roce 2021 přijal SÚKL jednu stížnost týkající se cen regulovaných léčivých přípravků, na jejímž základě byla provedena kontrola. V rámci opatření k nápravě byla kontrolovaným osobám, které porušily cenové předpisy, nejčastěji uložena povinnost uvést postupy výpočtu konečných cen regulovaných léčivých přípravků do souladu s platnými cenovými předpisy a vést průkaznou cenovou evidenci. V rámci zpráv o přijatých nápravných opatřeních byla některými kontrolovanými osobami dobrovolně přijata další nápravná opatření (např. interní školení k problematice cenové regulace, úpravy a doplnění softwaru pro cenovou evidenci o další kontrolní mechanismy). V případě udělení nápravných opatření kontrolovaným subjektům jsou tyto subjekty povinny podat SÚKL písemnou zprávu o jejich realizaci, jejíž obsah a případné předložené důkazy (např. opravené nastavení kalkulací cen) se podrobně analyzují. V letech 2019 až 2021 nebyla provedena žádná opakovaná kontrola subjektů obchodujících s regulovanými léčivými přípravky ve smyslu ověření plnění uložených opatření k nápravě v praxi s ohledem na celkové množství provozovatelů lékáren a distributorů léčivých přípravků evidovaných na území České republiky.

V rámci kontroly dodržování cenových předpisů vykonával SÚKL v letech 2019, 2020 i 2021 také kontrolu podmínek poskytování léčivých přípravků vázaných na lékařský předpis hrazených z veřejného zdravotního pojištění u poskytovatelů zdravotních služeb oprávněných vydávat léčivé přípravky (lékáren) na základě § 32 odst. 4 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „zákon o VZP“). V letech 2020 a 2021 nebylo zjištěno žádné porušení povinností daných příslušným ustanovením zákona o VZP souvisejících s výdejem léčivých přípravků vázaných na lékařský předpis hrazených z veřejného zdravotního pojištění, na rozdíl od roku 2019, kdy bylo zjištěno pět případů porušení.

Nalezená pochybení

- **Nedodržení závazného postupu při tvorbě prodejní ceny individuálně připravovaných léčivých přípravků a hromadně vyráběných léčivých přípravků upravovaných před výdejem**
- **Nevedení nebo neuchovávání průkazné cenové evidence**
- **Nedodržení úředně stanovené maximální ceny při prodeji regulovaných léčivých přípravků**

5. Doprava

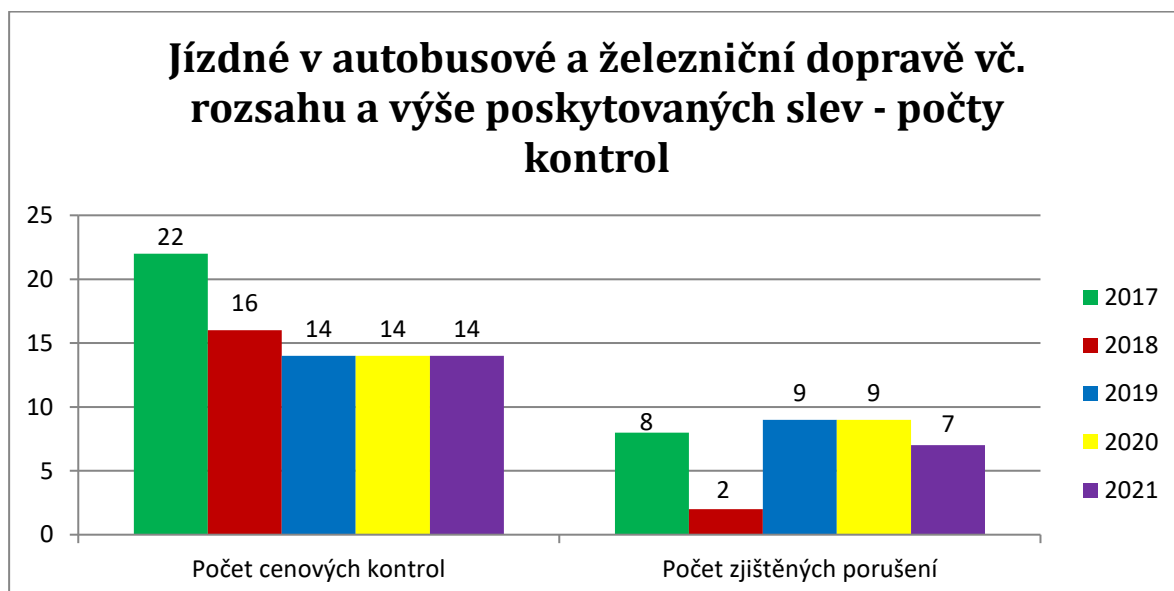
Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Ceny jízdného v autobusové a železniční dopravě provozované mimo MHD, vč. rozsahu a výše poskytovaných slev Od 13. 12. 2020 pevné ceny jízdného pro přepravní služby na základě jednotného jízdního tarifu
Krajské a obecní úřady	
Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře	Ceny za užití železniční infrastruktury, za přidělení kapacity dráhy, za poskytnutí služeb prostřednictvím zařízení služeb, veřejně přístupných vleček a veřejné užití jinak veřejně nepřístupných vleček
Magistrát hl. města Prahy	Regulované ceny v osobní taxislužbě

5.1. Jízdné v autobusové a železniční dopravě vč. rozsahu a výše poskytovaných slev

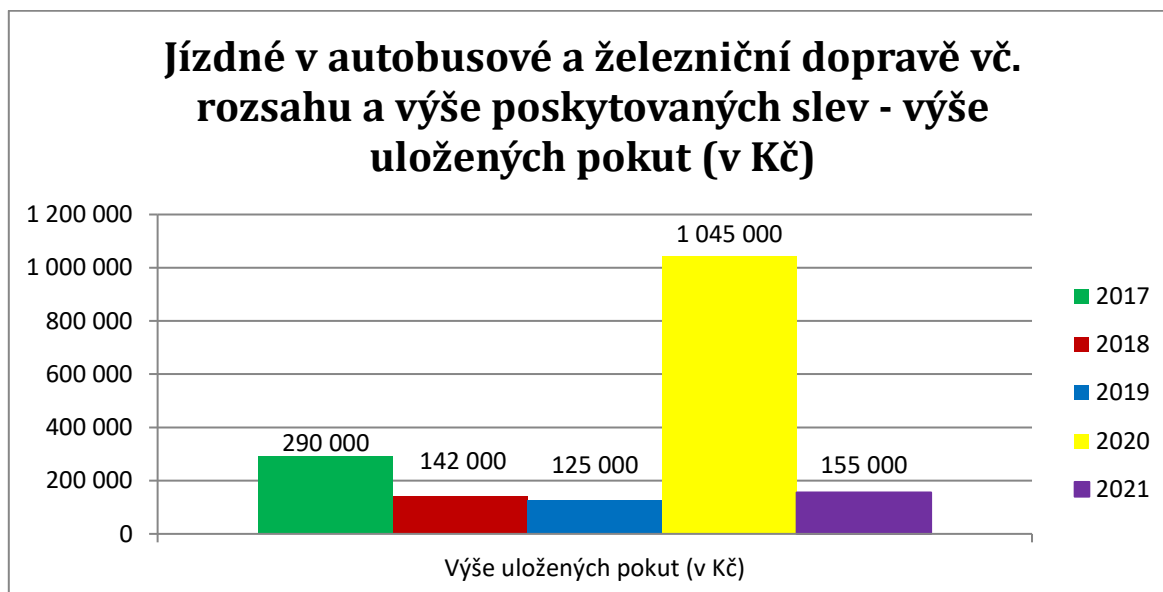
Kontrolu věcného usměrňování cen podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách provádí SFÚ.

Předmětem kontroly je rovněž rozsah a výše slev poskytovaných ve veřejné autobusové a železniční dopravě.

Graf č. 14: Jízdné v autobusové a železniční dopravě – počet kontrol

Graf č. 15: Jízdné v autobusové a železniční dopravě – výše uložených pokut

V letech 2019, 2020 i v roce 2021 bylo shodně provedeno celkem 14 cenových kontrol⁶. Počet cenových kontrol v porovnání s roky 2017 a 2018 má klesající trend z důvodu zaměření cenových kontrol na jiná odvětví (zdravotnictví, vodárenství a pohřebnictví) a realizaci převážné části osobní dopravy v rámci integrovaných dopravních služeb, u kterých je cena jízdného v gesci jednotlivých krajů. V roce 2020 byly uloženy 4 pokuty, oproti 3 pokutám v roce 2019. Jejich úhrnná výše činila 1 045 000 Kč, právní moci zatím nabyly pouze 2 rozhodnutí ukládající pokutu ve výši 45 000 Kč. V roce 2021 byla výše prvoinstančních pokut totožná s výší pokut pravomocných a rovněž i zaplacených a činila 155 000 Kč.

Počet opakovaných cenových kontrol od roku 2018, kdy proběhlo 6 opakovaných kontrol, postupně klesal. V roce 2019 byly opakované kontroly už jen 3 a od roku 2019 neproběhla žádná, ani v roce 2020 ani v roce 2021. V roce 2019 ani v roce 2020 nebyla provedena žádná cenová kontrola na základě podnětu, v roce 2021 však byly provedeny na základě podnětu 2 kontroly.

Nalezená pochybení

- **Zahrnutí ekonomicky neoprávněných nákladů do výpočtu koeficientu „k“ v autobusové dopravě**

5.2. Užití železniční infrastruktury

Kontrola je zaměřena na dodržování podmínek pro uplatňování věcně usměrňovaných cen užití železniční infrastruktury celostátních a regionálních drah a veřejně přístupných vleček, cen za veřejné užití jinak veřejně nepřístupných vleček, a dále cen

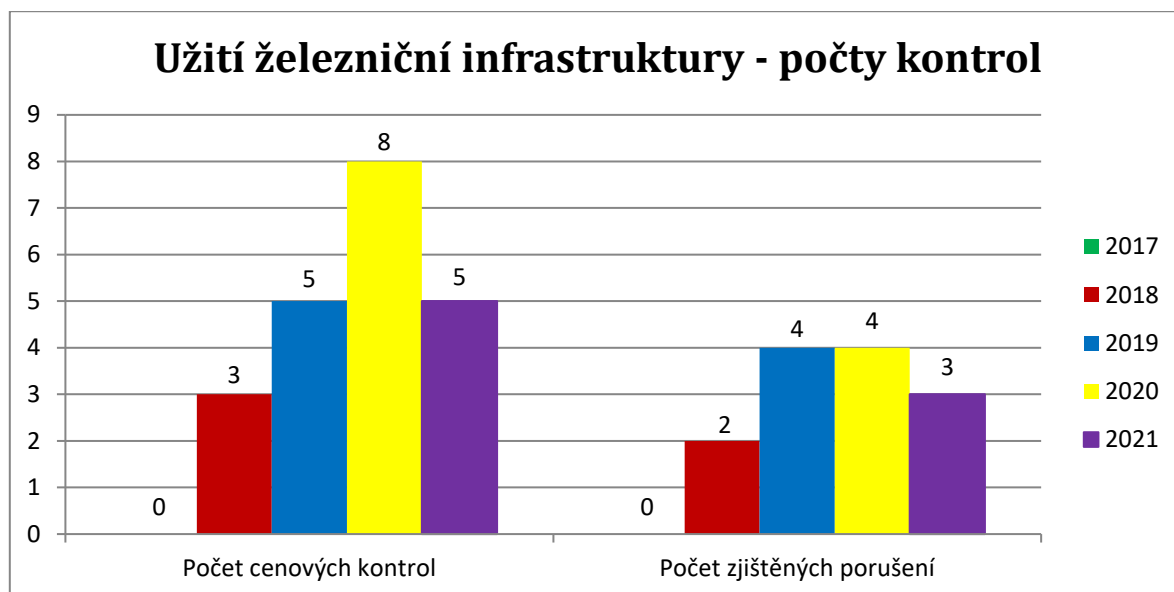
⁶ Jedná se jak o kontroly, které byly zahájeny v roce 2021, tak i o pokračování kontrol z let 2018, 2019 a 2020. U jedné z kontrol bylo prvoinstanční rozhodnutí po odvolání zrušeno a vráceno zpět k řízení prvoinstančnímu orgánu.

za užití zařízení služeb souvisejících s provozováním drážní dopravy, ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách a vedení cenové evidence dle ustanovení § 11 zákona o cenách.

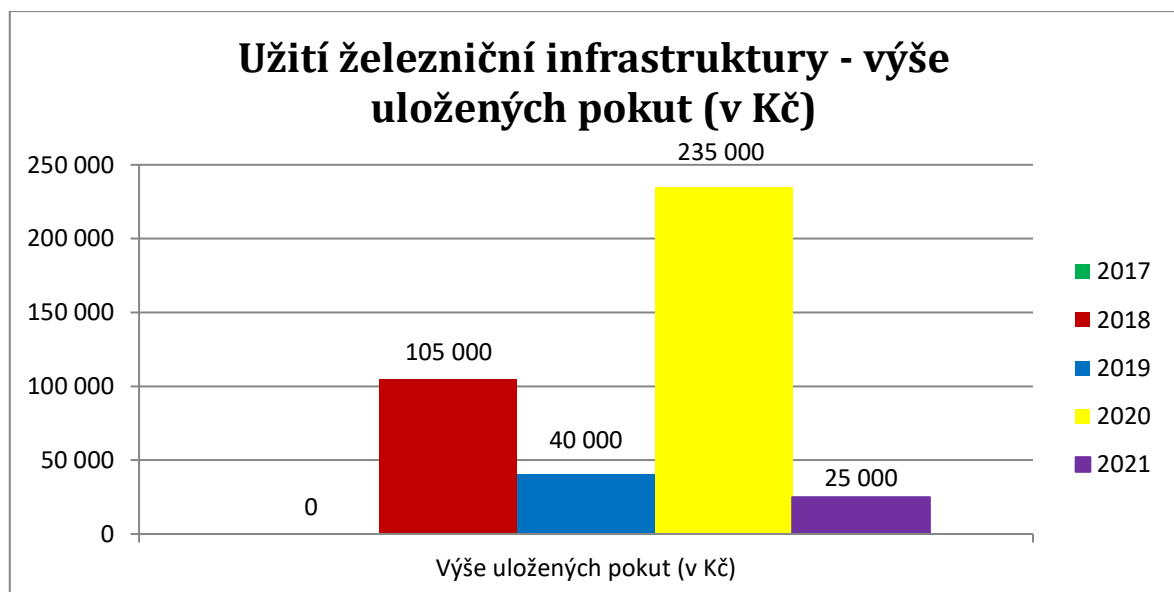
Cenovou kontrolu v této oblasti provádí ÚPDI. Kontrolní činnost úřadu dále zahrnuje státní dozor zaměřený na kontrolu vedení odděleného účetnictví ve smyslu § 62 odst. 4 zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, a dále státní dozor zaměřený na kontrolu plnění povinností dle § 42a 42c zákona o dráhách.

Cenové kontroly uskutečněné v roce 2021 vycházely z interně stanoveného plánu kontrol na rok 2021 a v souvislosti s podnětem.

Graf č. 16: Užití železniční infrastruktury - počet kontrol

Graf č. 17: Užití železniční infrastruktury - výše uložených pokut

V roce 2020 byly zahájeny tři cenové kontroly, v jedné z nich bylo shledáno porušení cenových předpisů, vydáno pravomocné rozhodnutí o uložení správního trestu a

pokuta ve výši 10 000 Kč byla v roce 2020 i zaplacená. V roce 2021 byla zahájena jedna kontrola, která zároveň byla i ukončena pravomocným rozhodnutím. Uložená pokuta ve výši 25 000 Kč byla v roce 2021 uhrazena.

V roce 2021 byla ukončena cenová kontrola, která byla zahájena v roce 2020. V rámci této cenové kontroly bylo shledáno porušení cenových předpisů, ale ještě nebylo zahájeno správní řízení. Dále v roce 2021 pokračovaly 2 kontroly zahájené už v roce 2020, nebyly však stále ukončeny.

V roce 2020 zároveň nabylo právní moci rozhodnutí o cenové kontrole, která byla zahájena a ukončena již v roce 2019, a při které došlo k porušení cenových předpisů. Pokuta ve výši 200 000 Kč měla být uhrazena v roce 2021, nadále však v tomto případě pokračuje soudní řízení.

Opatření k nápravě bylo přijato a spočívalo v rozhodnutí o rozporu prohlášení o dráze se zákonem o dráhách a byla uplatněna sankce.

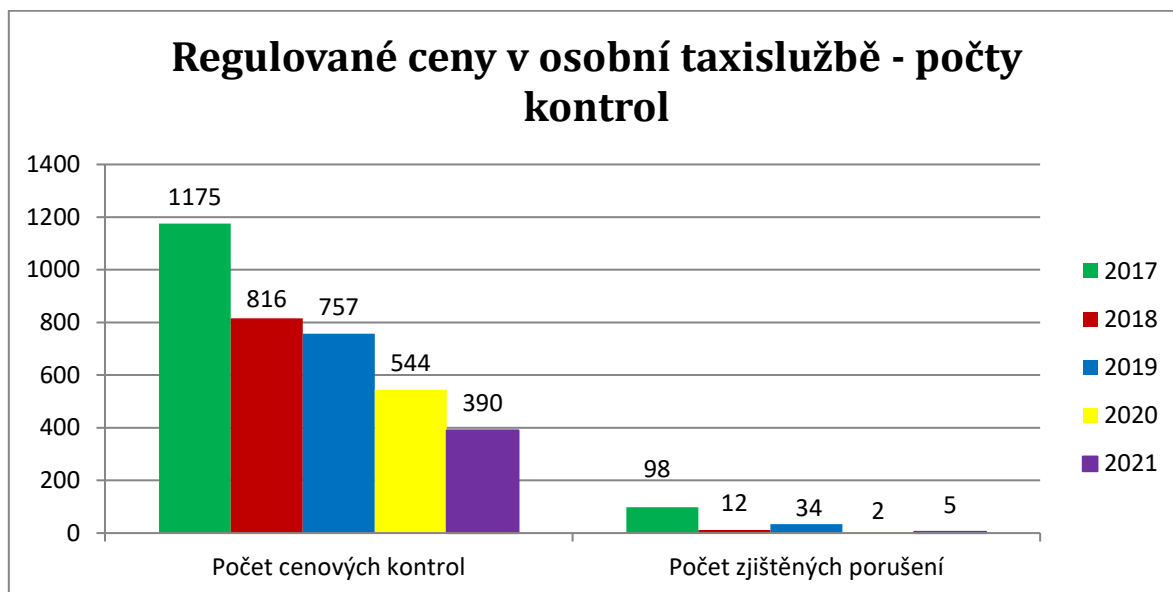
Nalezená pochybení

- **Nevedení nebo neuchování evidence o cenách podle § 11**
- **Požadování cen, které nebyly podloženy kalkulací věcně usměrňovaných cen**

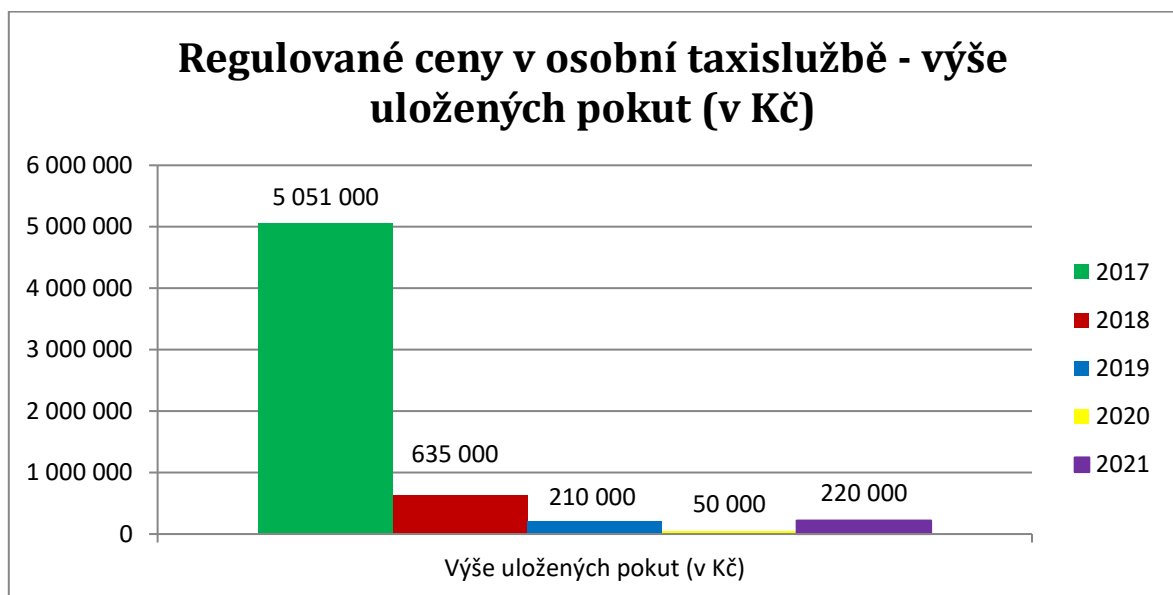
5.3. Regulované ceny v osobní taxislužbě

Kontroly prováděné Magistrátem hl. m. Prahy, odborem dopravy jsou zaměřeny na kontroly cen v oboru osobní taxislužby, kde Magistrát hl. m. Prahy využil zákonného zmocnění a nařízením č. 20/2006 Sb. HMP, ve znění pozdějších předpisů, stanovil maximální ceny v taxislužbě. Proti vydaným rozhodnutím o uložení pokut za porušení cenových předpisů provozovatelům taxislužby jsou podávána odvolání k MF a v některých případech následně podávány žaloby ke správním soudům. Projednávání u soudů trvá i několik let. Nápravná opatření se při tomto druhu kontrol neukládají.

Graf č. 18: Regulované ceny v osobní taxislužbě – počet kontrol

Graf č. 19: Regulované ceny v osobní taxislužbě – výše uložených pokut

Počet kontrol od roku 2017 má klesající trend, ale mezi lety 2018 a 2019 se pokles značně zpomalil, výše udělených pokut se snížila. V roce 2020 provedl Magistrát hl. města Prahy celkem 544 kontrol a v roce 2021 provedl celkem 390 kontrol zaměřených na dodržování úředně stanovených cen (dle nařízení č. 20/2006 Sb. HMP, ve znění nařízení č. 7/2013 Sb. HMP a nařízení č. 1/2020 Sb. HMP). Roky 2020 a 2021 byly silně ovlivněny proti epidemiologickými opatřeními v souvislosti s výskytem COVID – 19.

Nalezená pochybení

- Překročení úředně stanovené maximální ceny

6. Poštovní služby

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Český telekomunikační úřad	Ceny poštovních služeb, vč. poštovních služeb do zahraničí
	Ceny za přístup k poštovní infrastruktuře

V oblasti poštovních služeb nebyla v roce 2021, stejně jako v letech 2017 - 2020, vedena žádná cenová kontrola.

ČTÚ provádí kontroly podle příslušných ustanovení (zejména § 113) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „ZEK“), s ohledem na příslušná ustanovení (zejména § 37) zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů, a především pak s ohledem na kontrolní řád. Protože tyto kontroly nejsou vedeny podle zákona o cenách, nelze hovořit o cenových kontrolách, byť do určité míry souvisejí s cenovou problematikou.

ČTÚ v oblasti poštovních služeb kontroluje dodržování povinnosti držitele poštovní licence, tj. České pošty, s.p., uplatňovat nákladově orientované ceny základních poštovních služeb a jejich cenovou dostupnost přinejmenším jedenkrát ročně a pokaždé, navrhuje-li držitel poštovní licence zvýšení cen základních služeb. V roce 2020 a stejně tak i roce 2021 toto ověřování prováděl ČTÚ dvakrát.

V sektoru elektronických komunikací ČTÚ průběžně ověřuje dodržování podmínek cenové regulace u služeb poskytovaných podniky s významnou tržní silou v návaznosti na výsledky analýz relevantních trhů, kterým byla cenová regulace uložena rozhodnutími o ceně v souladu s § 51 ZEK. V současné době je účinné jedno rozhodnutí o ceně vydané v roce 2018. Do 30. června 2021 bylo účinných 29 rozhodnutí o ceně, vydaných v listopadu 2020, která ukládají povinnosti podnikům s významnou tržní silou. Jejich platnost zanikla poté, kdy dne 1. července 2021 vstoupilo v účinnost nařízení v přenesené pravomoci vydané Evropskou komisí, které zavedlo jednotné maximální celounijní terminační sazby za ukončení hlasového volání v mobilních a pevných sítích.

Dále ČTÚ ověřuje plnění povinnosti stanovovat nákladově orientované ceny za přenesení čísla a upozornění na neplacení telefonního účtu. V návaznosti na závazky, které přebrali mobilní síťoví operátoři v aukci rádiových kmitočtů v roce 2014, ČTÚ ověřuje plnění těchto závazků, mimo jiné závazků stanovovat ceny velkoobchodních služeb tak, aby bylo stejně efektivnímu operátorovi (MVNO) zajištěno ziskové podnikání na podřazeném trhu nebo trzích.

7. Pohřebnictví

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Věcně usměrňované ceny zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi, uložení popele do pevně uzavíratelné urny s označením včetně ceny urny, ceny sociálních pohřbů. <i>Ceny pronájmu obřadních místností pro smuteční obřady, hřbitovních služeb poskytovaných na veřejném pohřebišti v souvislosti s pronájmem a užíváním hrobového místa (pokud není stanovena maximální cena nařízením kraje nebo obce)</i>⁷,
	Maximální ceny zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi, uložení popele do pevně uzavíratelné urny s označením včetně ceny urny, pronájmu obřadních místností pro smuteční obřady, hřbitovních služeb a pohřebních služeb, pokud byly tyto ceny stanoveny nařízením kraje nebo obce
	Nájemné z pozemků pro hrobová místa
Krajské a obecní úřady	Věcně usměrňované ceny zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi, uložení popele do pevně uzavíratelné urny s označením včetně ceny urny, ceny sociálních pohřbů. <i>Ceny pronájmu obřadních místností pro smuteční obřady, hřbitovních služeb poskytovaných na veřejném pohřebišti v souvislosti s pronájmem a užíváním hrobového místa (pokud není stanovena maximální cena nařízením kraje nebo obce)</i>⁸,
	Maximální ceny zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi, uložení popele do pevně uzavíratelné urny s označením včetně ceny urny, pronájmu obřadních místností pro smuteční obřady, hřbitovních služeb a pohřebních služeb, pokud byly tyto ceny stanoveny nařízením kraje nebo obce
	Nájemné z pozemků pro hrobová místa

⁷ Regulace platná do 31. 12. 2020, pokud kontrolovaným obdobím je i rok 2020, je možné kontrolovat i tyto tituly.

⁸ Regulace platná do 31. 12. 2020, pokud kontrolovaným obdobím je i rok 2020, je možné kontrolovat i tyto tituly.

V odvětví pohřebnictví došlo v roce 2021 ke změnám regulace a omezení regulovaných titulů. Pro ceny nájemného z pozemků pro hrobová místa nově platí regulace stanovením maximálních cen obcí proti dřívější regulaci stanovením maximálních cen Ministerstva financí.

U regulace formou věcně usměrňovaných cen podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách došlo od roku 2021 k vypuštění regulovaných titulů:

- a) pronájem obřadních místností pro smuteční obřady,
- b) služby hřbitovní poskytované na veřejném pohřebišti v souvislosti v pronájmem a užíváním hrobového místa.

U těchto položek i nadále zůstává pravomoc krajů a obcí stanovit nařízením maximální ceny.

Změna regulace formou věcně usměrňovaných cen podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách se nedotkla stávajících bodů:

- a) služby krematorií, z toho jen zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi, uložení popele do pevně uzavíratelné urny s označením včetně cen urny,
- b) služby spojené s pohřbením, které je povinna zajistit obec (obecní pohřby).

U služeb krematorií podléhají regulaci nejen ceny, za které je provozovatelé krematorií prodávají pohřebním službám, ale i ceny, za které jsou takto nakoupené služby dále prodávány pozůstalým při zajištění pohřbu.

Obdobně jako například v odvětví dopravy mohou při splnění podmínek uvedených v ustanovení § 1 odst. 6 zákona o cenách i v tomto odvětví obce nebo kraje na svém území regulovat nařízením maximální cenu zpopelnění zemřelého, pronájmu obřadních místností, služeb hřbitovních a služeb pohřebních (služby zahrnující činnosti spojené s úpravou lidských pozůstatků, jejich pohřbením a přepravou).

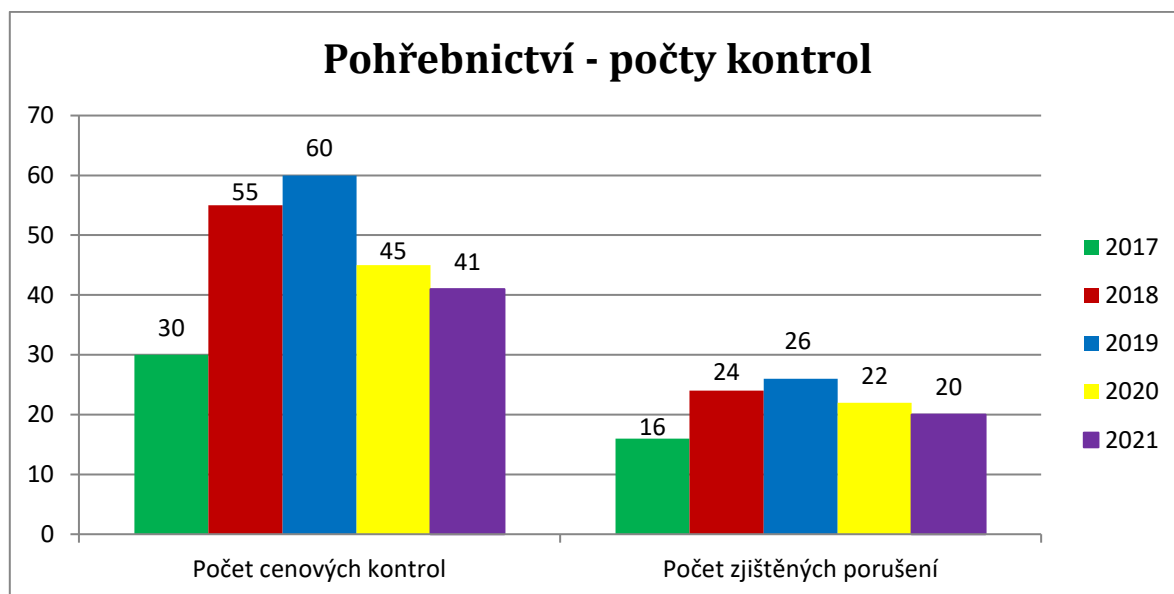
Změna regulace platná od 1. 1. 2021 neměla dopad na provádění cenových kontrol SFÚ v roce 2021, protože kontrolované období je při kontrolách obvykle stanoveno na dva ukončené roky zpětně, kdy tedy platila regulace úředně stanovenou maximální cenou, podle ustanovení § 5 odst. 2 zákona o cenách u cen nájemného z pozemků pro hrobová místa, a regulace formou věcně usměrňovaných cen podle ustanovení § 6 odst. 1 písmena c) zákona o cenách pro tyto služby:

- a) služby krematorií, z toho jen zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi a uložení popele do pevně uzavíratelné urny s označením, včetně ceny urny,
- b) pronájem obřadních místností pro smuteční obřady,
- c) pohřební služby,
- d) služby hřbitovní poskytované na veřejném pohřebišti v souvislosti s pronájmem a užíváním hrobového místa,
- e) pohřební služby spojené s pohřbením, které je povinna zajistit obec (obecní pohřby) podle § 5 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

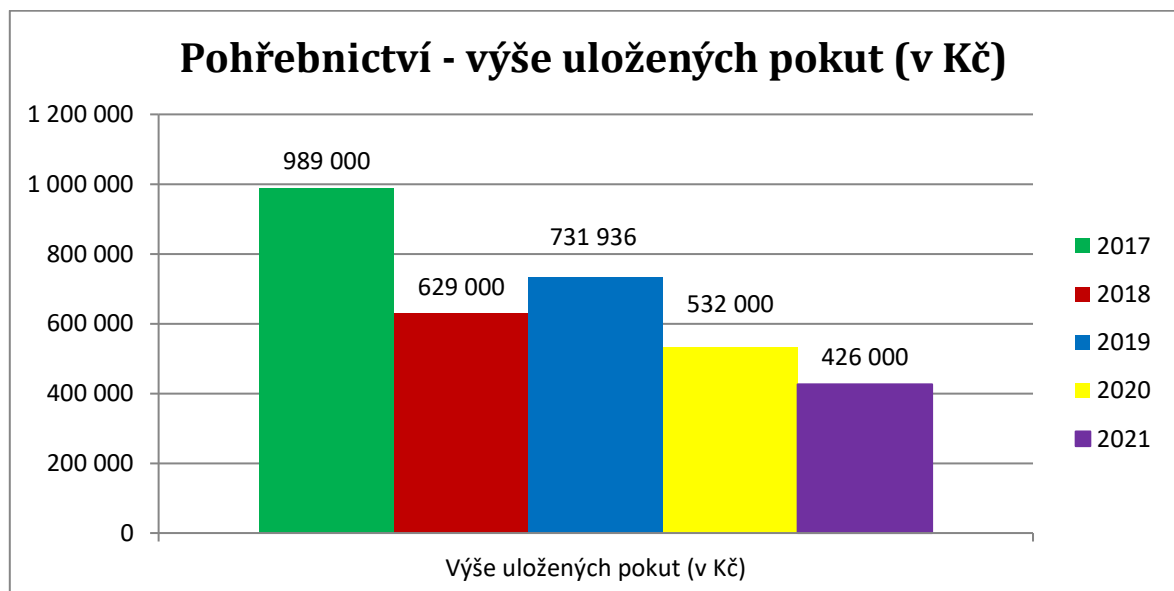
Kontrolní činnosti SFÚ se z důvodu věcné působnosti k provádění cenových kontrol dané rovněž krajským a obecním úřadům (dle ustanovení § 4 odst. 2 a § 4a odst. 2 zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů) zaměřuje na kontrolu dodržování cenových předpisů při poskytování služeb, jejichž cena je regulována.

Cenové kontroly v oblasti pohřebnictví pravidelně provádí SFÚ, v letech 2018 – 2021 je prováděl i Magistrát města Olomouce.

Graf č. 20: Pohřebnictví – počet kontrol

Graf č. 21: Pohřebnictví – výše uložených pokut

V roce 2020 provedl SFÚ v souladu s plánovaným zaměřením v oblasti pohřebnictví celkem 44 cenových kontrol⁹, z toho se ve 3 případech jednalo o opakované cenové

⁹ Jedná se jak o kontroly, které byly zahájeny v roce 2020, tak i o pokračování kontrol z let 2018 a 2019.

kontroly, kdy ve všech případech bylo zjištěno opětovné porušení cenových předpisů. V roce 2021 provedl SFÚ v souladu s plánovaným zaměřením v oblasti pohřebnictví celkem 40 cenových kontrol¹⁰, z toho se v 1 případě jednalo o opakovanou cenovou kontrolu, kdy bylo zjištěno opakované porušení cenových předpisů. Jednu cenovou kontrolu provedl i Magistrát města Olomouc.

Ve srovnání s roky 2019 a 2020 (kdy bylo provedeno 60, resp. 45 cenových kontrol) se počet cenových kontrol snížil především z důvodu změny způsobu provádění cenových kontrol, neboť výkon cenových kontrol na místě byl ve značném objemu nahrazen výkonem kontroly korespondenční formou s vyšší časovou náročností. S poklesem počtu kontrol souvisí rovněž i snížení počtu uložených pokut. Tento trend je patrný již od roku 2018, kdy bylo pravomocně uloženo 23 pokut, v roce 2019 bylo pravomocně uloženo 19 pokut, v roce 2020 pouze 14 pravomocně uložených pokut a v roce 2021 dokonce 12 pokut. U úhrnné výše pokut došlo k mírnému růstu z 629 000 Kč v roce 2018 na 731 936 Kč v roce 2019, ale v roce 2020 následoval pokles na 532 000 Kč a v roce 2021 poklesla výše uložených pokut na 426 000 Kč.

V oblasti pohřebnictví nebyly v roce 2019 ani v roce 2020 realizovány žádné cenové kontroly na základě podaných podnětů. V roce 2021 byla realizována jedna cenová kontrola na základě podaného podnětu. Při této kontrole nebylo zjištěno porušení cenových předpisů.

Magistrát města Olomouce provedl v letech 2019, 2020 a stejně tak i v roce 2021 jednu cenovou kontrolu zaměřenou na dodržování Nařízení č. 3/2017 a č. 8/2019 o stanovení maximální ceny za služby krematoria, pronájem obřadní místnosti pro smuteční obřady a pohřební služby na území statutárního města Olomouce. Při žádné z těchto cenových kontrol nebylo zjištěno porušení cenových předpisů.

Nalezená pochybení

- **Nesestavení, a tedy i neuchování, kalkulací k cenám poskytovaných služeb po zákonem stanovenou dobu**
- **Zahrnutí ekonomicky neoprávněných nákladů (obal na úřední urnu) nebo nákladů vyšších než účetně doložených nákladů (na rakev nebo příkrov do rakve, nepromítnutí slevy z ceny žehu poskytnutého provozovatelem krematoria) do kalkulace ceny poskytované služby**

¹⁰ Jedná se jak o kontroly, které byly zahájeny v roce 2021, tak i o pokračování kontrol z let 2018, 2019 a 2020.

8. Značení zboží a cenová evidence

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Dodržení povinnosti prodávajících vést a po stanovenou dobu uchovávat evidenci o cenách zboží prodávaného spotřebiteli a informovat spotřebitele o ceně
Krajské a obecní úřady	

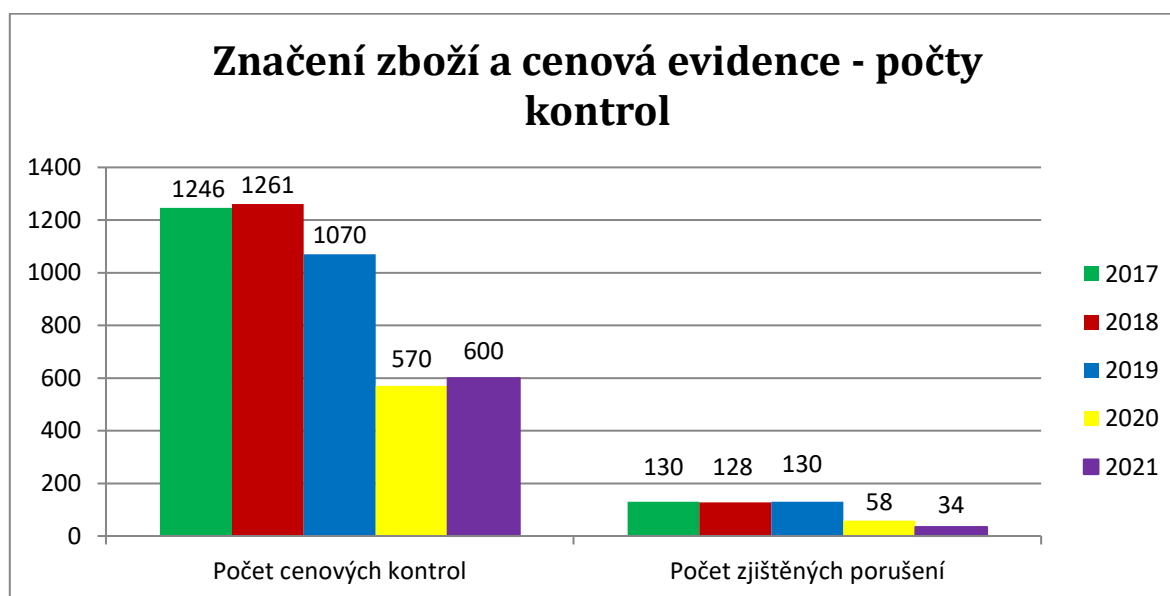
Předmětem cenových kontrol v této oblasti je dodržení povinností prodávajících:

- a) vést a po stanovenou dobu uchovávat evidenci o cenách zboží prodávaného spotřebiteli v souladu s ustanovením § 11 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona o cenách a zejména
- b) informovat spotřebitele o ceně způsobem a v rozsahu daném ustanovením § 13 a § 13a zákona o cenách.

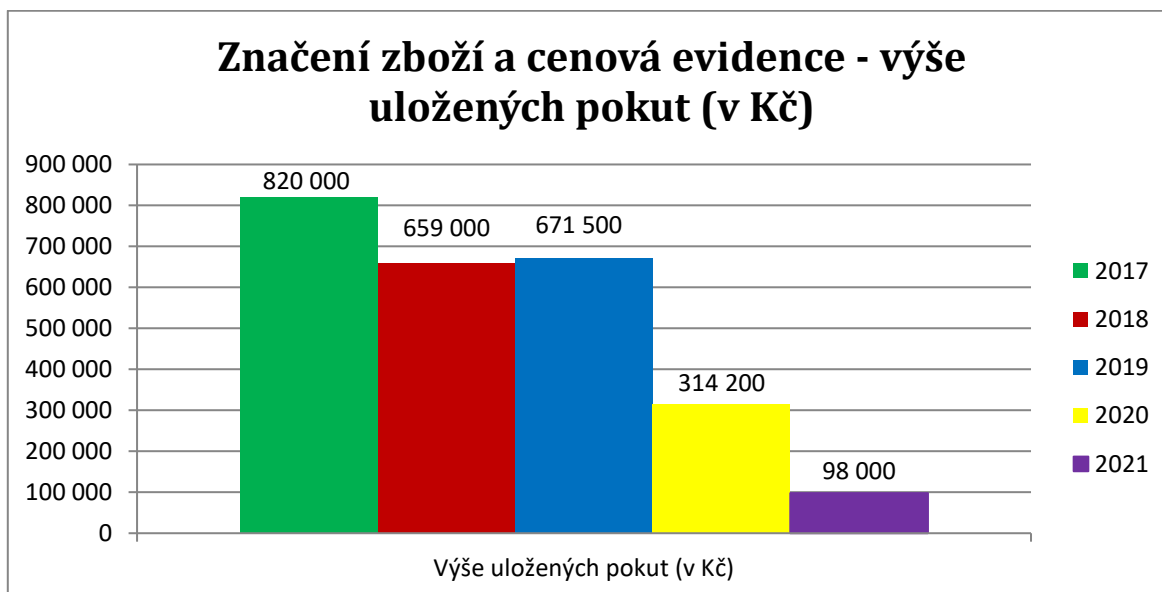
SFÚ provádí cenové kontroly dodržování ustanovení § 11 a § 13 zákona o cenách rovněž jako součást kontrol zaměřených na dodržování cenových předpisů při poskytování zboží nebo služeb regulovaných úředně stanovenou maximální cenou nebo věcným usměrňováním cen ve shora uvedených oblastech.

Pokud jde o cenové kontroly zaměřené výhradně na dodržování ustanovení § 13 a § 13a zákona o cenách, SFÚ je provádí zpravidla jen na podnět, neboť kontrolní činnost v této oblasti vykonávají rovněž v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 a § 4a odst. 2 zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů, krajské a obecní úřady. Obdobné kontroly kromě toho vykonávají orgány České obchodní inspekce a další orgány v rámci kompetencí daných zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

Graf č. 22: Značení zboží a cenová evidence - počet kontrol

Graf č. 23: Značení zboží a cenová evidence – výše uložených pokut

Pozornost orgánů, které prováděly cenovou kontrolu, byla soustředěna na dodržování povinností při vedení evidence a při označování zboží cenami pro konečné spotřebitele především v maloobchodních prodejnách a provozovnách. Vedení cenové evidence bylo prověřováno zpravidla i v rámci kontrol zaměřených na jiné oblasti cenových předpisů.

Kontroly zaměřené na označování zboží cenami dle § 13 zákona o cenách se provádí zejména v prodejnách potravin, oděvů, obuvi, služeb, sportovních a drogistických potřeb, na farmářských trzích a stánkovém prodeji. V případě zjištění porušení provádějí kontrolaři opakované kontroly v krátkém časovém horizontu. Tyto kontroly přinášejí pozitivní výsledky. Opatření k nápravě se při těchto kontrolách neukládají.

Nalezená pochybení

- **Nevedení cenové evidence**
- **Neoznačení zboží cenou**
- **Neoznačení zboží cenou za měrnou jednotku množství zboží („měrnou cenou“)**
- **Nepromítnutí avizované procentní slevy do ceny, již je zboží označeno**

9. Zneužití výhodnějšího hospodářského postavení

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Všechny cenové kontrolní orgány	Zneužití výhodnějšího hospodářského postavení

Výhodnější hospodářské postavení má prodávající nebo kupující, který sjednává na trhu ceny, aniž by při tom byl vystaven podstatné cenové soutěži. Cenovou kontrolou je ověřováno, zda prodávající nebo kupující, který takové postavení má, ho nezneužívá k získání nepřiměřeného majetkového prospěchu tím, že:

- a) prodá zboží za cenu zahrnující neoprávněné náklady nebo nepřiměřený zisk získaný na základě vyšší ceny prodeje oproti obvyklé ceně nebo
- b) nakoupí zboží za cenu výrazně nedosahující oprávněných nákladů nebo nižší, než je cena obvyklá.

V daném případě se jedná o cenové kontroly s nejvyšším časovým, personálním a administrativním zatížením, neboť je nutné opatřit a vyhodnotit dostatek podkladů tak, aby bylo možné jednoznačně:

- a) vymezit z hlediska věcného, geografického a časového trh, na kterém prodávající nebo kupující sjednává ceny daného zboží nebo služeb,
- b) posoudit, zda prodávající nebo kupující má na trhu vymezeném podle písm. a) výhodnější hospodářské postavení (objem prodaného nebo nakupovaného zboží, podíl na daném trhu, hospodářská a finanční síla, právní a jiné překážky pro vstup na trh, míra horizontálního a vertikálního propojení s jinými osobami na daném trhu),
- c) určit cenu obvyklou, tj. rozsah cen, které byly pro dané zboží nebo službu volně sjednány na trhu, jež není dotčen účinky omezení hospodářské soutěže, mezi osobami, které nejsou ve spojení,
- d) určit, zda na straně prodávajícího jsou do ceny daného zboží zahrnuty neoprávněné náklady nebo nepřiměřený zisk, včetně jejich výše, v případě zneužití výhodnějšího hospodářského postavení prodávajícím nebo
- e) určit výši oprávněných nákladů prodávajících a posoudit, zda cena zboží nebo služeb ji výrazně nedosahuje, v případě zneužití výhodnějšího hospodářského postavení kupujícím.

Cenové kontroly při podezření ze zneužití výhodnějšího hospodářského postavení jsou zahajovány zpravidla na základě podnětu od dotčeného subjektu, jiného státního orgánu nebo Ministerstva financí.

Před vlastním zahájením cenové kontroly je z důvodu výše uvedené náročnosti využíván postup dle ustanovení § 3 kontrolního řádu, tedy cenový kontrolní orgán si opatří podklady pro posouzení, zda je v daném případě oprávněný důvod zahájit kontrolu.

V roce 2019 provedl SFÚ na základě podaného podnětu ve spojení s kontrolou věcně usměrňovaných cen pro vodné a stočné jednu kontrolu cen dodávek pitné vody a odvádění vod odpadních v období, kdy tyto činnosti ještě nebyly kontrolovanou osobou provozovány v režimu veřejného vodovodu a kanalizace, bez zjištění porušení cenových předpisů. V roce 2020 provedl SFÚ na základě podnětu jednu kontrolu zaměřenou na ceny u pronájmu pozemků, na kterých jsou umístěna malá vodní díla, bez zjištění zneužití výhodnějšího hospodářského postavení. V roce 2021 pak byla na základě podnětu provedena také jedna cenová kontrola zaměřená na dodržování cenových předpisů při uplatňování cen za užívání pozemní části veřejného přístavu v souvislosti s užíváním přístavu plavidlem, kdy nebylo zjištěno zneužití výhodnějšího hospodářského postavení.

Nenalezena pochybení

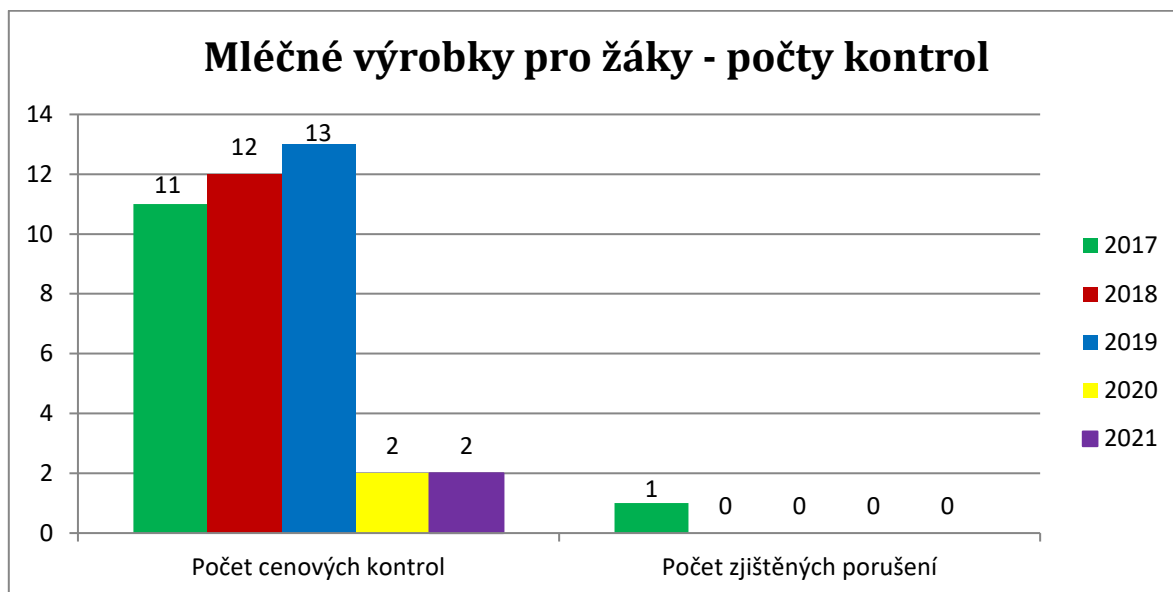
10. Mléčné výrobky pro žáky

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Dodržování maximálních cen mléčných výrobků v rámci projektu „Mléko do škol“

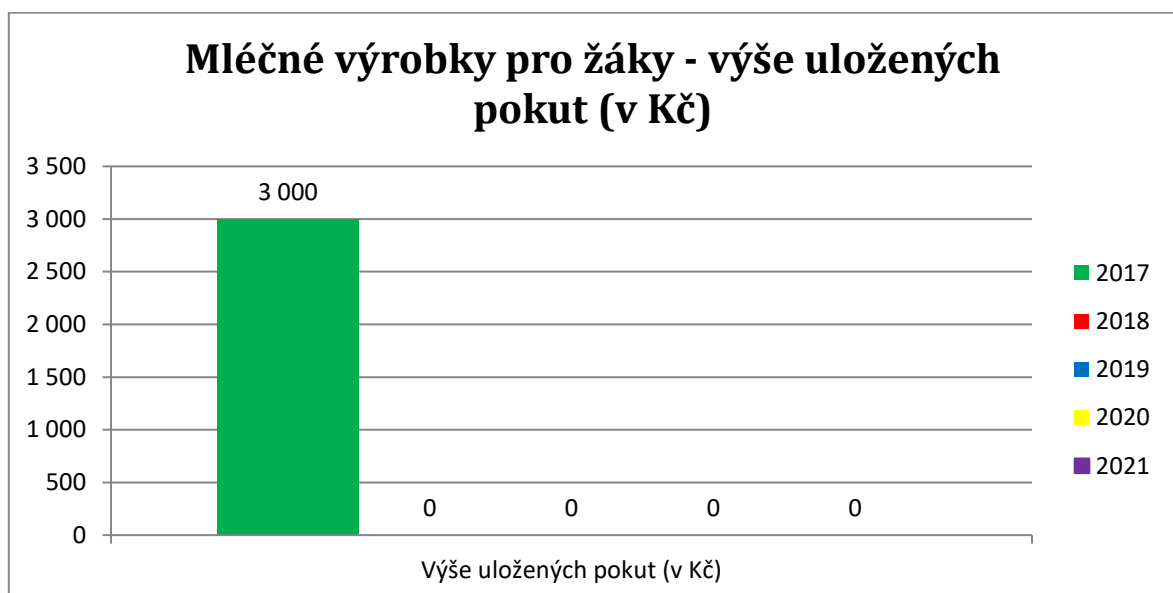
Předmětem cenových kontrol je dodržování úředně stanovených maximálních cen ochucených mléčných výrobků, stanovených Ministerstvem financí, v souladu s § 2 odst. 1 písm. e) nařízení vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, prodávaných dětem, které pravidelně navštěvují vzdělávací zařízení na úrovni základní školy spravované nebo uznávané příslušným orgánem České republiky, v rámci projektu „Mléko do škol“, kterým jsou podporovány dodávky těchto výrobků v souladu s ustanovením čl. 26 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 1308/2013 ze dne 17. 12. 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušující nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007.

Od 1. 7. 2021 nabyl účinnosti Výměr MF č. 02/2021, kterým se mění seznam zboží s regulovanými cenami vydaný Výměrem MF č. 01/2021, kterým byly ochucené mléčné výrobky pro žáky do škol vyňaty ze seznamu zboží, u něhož se uplatňují úředně stanovené ceny, z důvodu zrušení ustanovení v nařízení vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, na jehož základě byly maximální ceny pro ochucené mléčné výrobky pro žáky stanoveny. Nově budou ochucené mléčné výrobky dodávány do škol v rámci doprovodných vzdělávacích opatření.

Graf č. 24: Mléčné výrobky pro žáky - počet kontrol

Graf č. 25: Mléčné výrobky pro žáky - výše uložených pokut

SFÚ provedl s ohledem na zrušení cenové regulace mléčných výrobků pro žáky v roce 2021 pouze 2 cenové kontroly zaměřené na ceny mléčných výrobků pro žáky regulované úředně stanovenou maximální cenou. V předchozích letech byl standardně dlouhodobě dodržovaný počet cenových kontrol (v roce 2017 jich bylo provedeno 11, v roce 2018 bylo provedeno 12 kontrol a v roce 2019 pak 13 kontrol), jejichž účelem bylo ověřit dodržování pravidel cenové regulace, která zajišťuje, aby se poskytovaná podpora promítla v ceně, za kterou jsou výrobky v rámci projektu nabízeny. V roce 2020 pak byly provedeny pouze 2 kontroly zaměřené na ceny ochucených mléčných výrobků pro žáky regulované úředně stanovenou maximální cenou, neboť základní školy byly po většinu roku z důvodu nepříznivé epidemiologické situace uzavřeny a prodej mléčných výrobků dětem tak byl výrazně omezen.

Od roku 2017 bylo pouze 1 zjištěno porušení cenových předpisů a byla uložena

pokuta, v ostatních letech pochybení již nebyla zjištěna. Za celou dobu sledování nebyla žádná z provedených kontrol opakována nebo nebyla prováděna na podnět.

Nenalezena pochybení

11. Cigarety

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Celní úřady	Pevné ceny cigaret

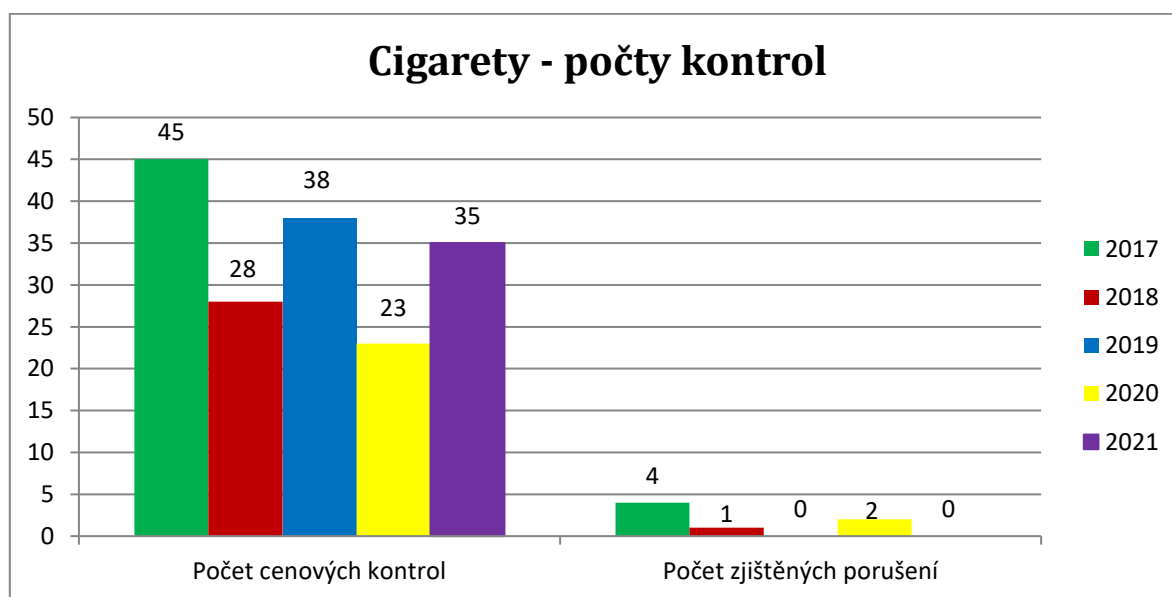
Cenovým orgánem, který reguluje a svým rozhodnutím stanovuje pevné ceny cigaret, je podle zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů, Celní úřad pro Středočeský kraj. Cenovými kontrolními orgány jsou dle tohoto zákona jednotlivé celní úřady v rámci své jurisdikce. Je nutné podotknout, že stanovování pevné ceny cigaret ze strany cenového orgánu je pouze formální záležitostí, faktický návrh této ceny vychází z vůle samotných daňových subjektů – výrobců (v širším slova smyslu) cigaret, uvádějících cigarety na trh, přičemž Celní úřad pro Středočeský kraj tuto cenu v podstatě schválí (byť formálně se jedná o rozhodnutí cenového orgánu), aniž by do cenotvorby zasahoval. Jedinou podmínkou tak podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, (dále též jen „zákon o SpD“) zůstává, že pro cigarety se stejným (myšleno naprosto totožným) obchodním názvem a o stejném počtu kusů v jednotkovém balení musí být stanovena stejná cena pro konečného spotřebitele. Faktické stanovení ceny ze strany státu (resp. cenového orgánu) by totiž bylo v rozporu s článkem 15 Směrnice Rady 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, dle kterého výrobci, popřípadě jejich zástupci nebo zmocněnci v Unii, a dovozci tabáku ze třetích zemí mají právo určit nejvyšší maloobchodní prodejní cenu (cenu pro konečného spotřebitele) každého svého výrobku pro každou členskou zemi.

Dalším specifickým dodržováním úředně stanovených pevných cen cigaret je skutečnost, že cena uveřejněná v Cenovém věstníku Ministerstva financí není rozhodující pouze pro prodejce cigaret, ale je závazná již pro výrobce (v širším slova smyslu) cigaret, kteří musí uvádět do volného daňového oběhu cigarety s tabákovou nálepkou, jejíž náležitostí je cena pro konečného spotřebitele, a tato musí v okamžiku tohoto uvedení odpovídat právě ceně uvedené v Cenovém věstníku Ministerstva financí. Cena uvedená na tabákové nálepce je závazná pro prodejce. Nezřídka se tak může stát, že se na jedné maloobchodní prodejně vyskytnou cigarety se stejným obchodním názvem a o stejném počtu kusů v jednotkovém balení, ale prodávané za jinou cenu, neboť byly vyrobeny a dodány v období platnosti jiné ceny, přičemž je stanoveno určité období, do kdy lze výrobky označené starou cenou doprodávat. Dalším specifickým je existence více procesněprávních, resp. hmotněprávních předpisů, podle kterých mohou celní úřady při kontrole postupovat, resp. případné přestupky trestat. Kromě zákona o cenách je obdobná skutková podstata přestupku v podobě nedodržení úředně stanovené ceny (konkretizovaná na cigarety) uvedena i v zákoně o SpD, přičemž se procesně postupuje namísto kontrolního řádu podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů. Tato situace se, z pohledu cenových předpisů, nepříznivě odráží

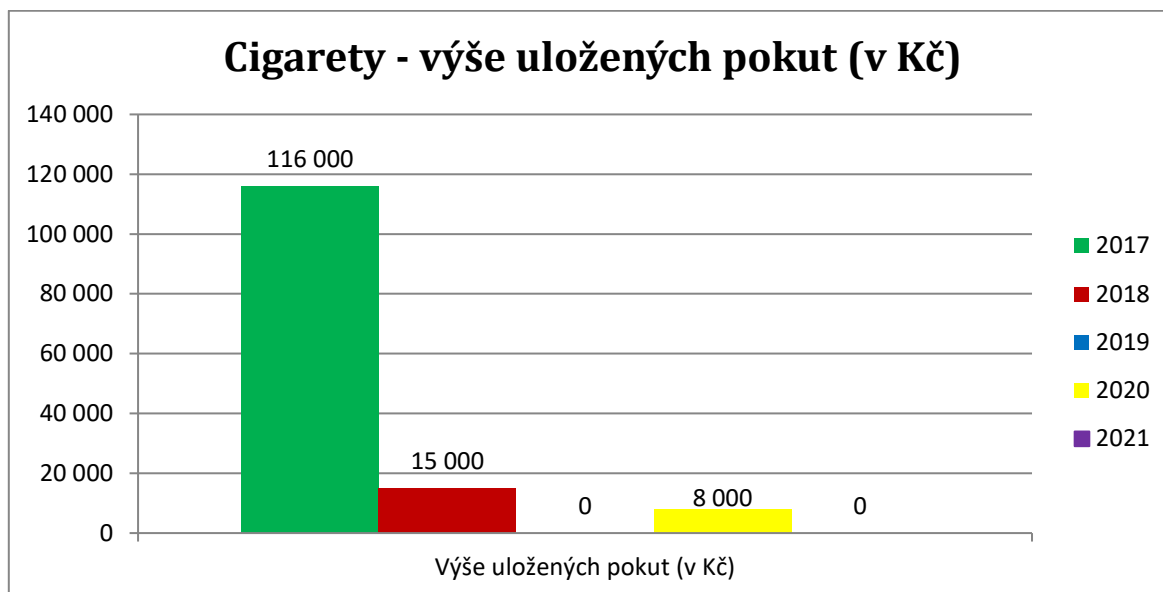
ve výběru postupu v oblasti kontroly dodržování pevných cen cigaret ze strany celních úřadů. Postup podle daňových předpisů se zdá být vhodnější, neboť jsou celní úřady v těchto postupech zkušenější a nadto vzniká prodejci cigaret nedodržením prodejní ceny cigaret (pouze pokud je prodá za cenu vyšší, než je uvedeno na tabákové nálepce) povinnost přiznat a zaplatit daň. Provádění kontrol dodržování prodejní ceny cigaret zároveň nepatří mezi prioritní činnosti celních úřadů, mezi které - hlavně z fiskálních důvodů, patří kontroly řádného zdanění a značení tabákových výrobků a lihu, případně kontroly pohonných hmot na čerpacích stanicích. Jelikož jsou kontroly dodržování pevných cen zpravidla součástí jiných kontrol (právě např. kontroly značení tabákových výrobků, kontroly značení lihu, kontroly zdanění), jsou ve větší míře uplatňovány daňové předpisy, a proto tyto kontroly (resp. místní šetření podle daňového řádu), nejsou ve smyslu cenových předpisů cenovými kontrolami. V případě zjištění porušení nebo důvodného podezření z porušení při provádění kontroly daňových předpisů by bylo přistoupeno i ke kontrole podle předpisů cenových.

Je nutno připomenout, že i kontrolní činnost celních úřadů byla jak v roce 2020 tak i v roce 2021 ochromena opatřeními a doporučeními Vlády ČR vyhlášenými v souvislosti s výskytem nemoci COVID – 19, která na jednu stranu významným způsobem omezovala styk s veřejností a na straně druhé přeřadila část celní správy ze standardních činností k činnostem týkajících se boje proti COVID – 19.

Graf č. 26: Dodržování pevných cen u cigaret – počet kontrol

Graf č. 27: Dodržování pevných cen u cigaret – výše uložených pokut

V roce 2020 proběhlo ze strany celních úřadů celkem 23 kontrol cenových předpisů podle zákona o cenách, v roce 2021 byl tento počet navýšen na 35 kontrol. Na rozdíl od roku 2020, kdy byla ze strany celních úřadů zjištěna dvě porušení cenových předpisů, a to prodej cigaret za jinou cenu, než je uvedeno na tabákové nálepce, v roce 2021 nebylo zjištěno žádné porušení cenových předpisů, resp. prodeje cigaret za cenu jinou, než je uvedeno na tabákové nálepce. V roce 2018 došlo k jednomu zjištěnému porušení a v roce 2019 dokonce k žádnému porušení, z čehož vyplývá, že k těmto porušením nedochází ve značné míře. Celní úřady neukládají nápravná opatření, ale ukládají pokuty a zpravidla provádí u subjektu opakovanou kontrolu v dalším období. V roce 2021 nebyly provedeny opakované kontroly u subjektů, které porušily předpisy v roce 2020. Pokud to okolnosti umožní, budou tyto opakované kontroly provedeny v následujícím období.

Žádná z kontrol v roce 2019, 2020 ani v roce 2021 nebyla provedena na základě stížnosti nebo podnětu např. spotřebitelů cigaret. Kontroly probíhají zpravidla z vlastních podnětů celních úřadů. Podnětem může být buď náhodný výběr subjektu ke kontrole (potenciálním subjektem ke kontrole je každé místo, kde se cigarety prodávají), nebo případné důvodné podezření celního úřadu zjištěné při kontrole v jiné oblasti.

Dále je třeba uvést, že v současnosti již proběhlo vnitřní připomínkové řízení tzv. technické novely zákona o SpD, kterou by měly být změněny i zákon o cenách a zákon č. 256/1991 Sb., v tom smyslu, že regulace (cenotvorba) cen cigaret a kontroly dodržování těchto cen již nebude upraveno cenovými předpisy. Při regulaci cen cigaret a kontrole jejich dodržování se bude postupovat pouze podle daňových předpisů.

12. Mimořádná cenová šetření

V roce 2021 proběhla nebo byla dokončena 3 mimořádná cenová šetření.

12.1. Cenové šetření – respirátory třídy FFP2 a FFP3

V souvislosti s prokázáním výskytu COVID – 19 na území České republiky a s ním spojeným zvýšením poptávky po ochranných prostředcích byla Ministerstvem financí zavedena ode dne 4. 3. 2020 regulace formou maximální ceny pro osobní ochranné prostředky podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425, třídy FFP3 vyrobené a uváděné na trh v souladu s technickou normou EN 149:2001+A1:2009 (dále také „respirátory třídy FFP3“).

SFÚ provedl v březnu 2020 celkem 26 cenových kontrol zaměřených na dodržování maximální ceny respirátorů třídy FFP3 u subjektů zabývajících se výrobou, distribucí a prodejem těchto ochranných prostředků. V žádném kontrolovaném případě nebylo zjištěno překročení maximální ceny respirátorů třídy FFP3. V daném případě se jednalo o kontroly s nízkou náročností, neboť spočívaly v ověření výše cen prodávaného zboží v účetnictví kontrolovaných subjektů v době od nabytí účinnosti cenové regulace do okamžiku provedení tzv. kontroly na místě ve většině případů v rámci kontrol zaměřených i na jiné oblasti cenových předpisů. V roce 2021 SFÚ již žádnou kontrolu zaměřenou na respirátory FFP 3 neprováděl.

MF provádělo v návaznosti na vydanou cenovou regulaci v roce 2021 cenové šetření, které bylo zaměřeno na vývoj cen na trhu respirátorů FFP2 a FFP3. Do cenového šetření byly zahrnuty jak kamenné prodejny, které respirátory nabízely, tak i řada internetových prodejců. Do šetření byly zahrnuty jak „klasické respirátory“, tak i nanorespirátory a také respirátory pro děti. Cenová šetření probíhala minimálně 2x týdně od března do června 2021.

Na základě šetření bylo zjištěno, že stávající regulace cen formou maximální ceny pro respirátory FFP3 není potřeba rozšířit i na respirátory FFP2. V průběhu šetření postupně došlo ke stabilizaci trhu – vyrovnáním poptávky a nabídky, díky dostatečnému zvýšení dostupnosti zboží jak u českých, tak i zahraničních výrobců a dovozců zboží, a dále pak docházelo k postupnému snížení cen a následně k jejich stabilizaci.

V průběhu šetření tedy vyplynulo, že trh již nebyl ohrožen mimořádnou tržní situací. MF na toto zjištění zareagovalo tak, že s účinností od 1. 7. 2021 regulaci respirátorů FFP 3 zrušilo.

12.2. Cenové šetření – analýza ziskovosti ve vodárenství

MF jako cenový regulátor pravidelně reviduje nastavení cenové regulace s cílem reagovat na změny v legislativním prostředí, vývoji na jednotlivých trzích a dopady platné cenové regulace na trh. Jedním z takto regulovaných oborů je i obor vodovodů

a kanalizací (dále jen „obor VaK“). Obor VaK jako síťové odvětví zabezpečující jednu ze základních životních potřeb občanů je v ČR regulován jak po stránce věcné, tak i cenové.

MF dlouhodobě spolu s ostatními regulátory oboru VaK připravovalo revizi stávající cenové regulace, která byla nutným krokem pro stabilizaci odvětví s následujícími pozitivními efekty pro spotřebitele. Součástí přípravy revize byla i řada analýz, které MF spolu s ostatními regulátory provedlo, a na jejich základě následně připravilo změnu cenové regulace, která reflektovala i změny ve Vyhlášce Ministerstva zemědělství č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů.

Nedílnou součástí přípravy revize bylo i mimořádné cenové šetření „Analýza struktury majetku a rozdělení zisku za roky 2018 – 2019“, které probíhalo na podzim roku 2020 a následně na začátku roku 2021 bylo ještě doplňováno a vyhodnocováno. Při tomto šetření bylo osloveno TOP 120 největších vlastníků, resp. provozovatelů oboru VaK a dále ve spolupráci se Sdružením oboru vodovodů a kanalizací ČR, z.s. (SOVAK) byly osloveny a poskytly svá data ještě i menší subjekty.

Na základě tohoto šetření bylo umožněno nové zavedení rozdělení zisku mezi vlastníky a provozovatele.

12.3. Cenové šetření – analýza kalkulací krematorií

MF provedlo cenové šetření ve smyslu § 12 zákona o cenách zaměřené na jednotlivé náklady výpočtu cen služeb krematorií, z toho jen zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi, uložení popela do pevně uzavíratelné urny s označením včetně ceny urny (dále jen „služby krematorií“). Cenové šetření bylo provedeno ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, Sdružením pohřebnictví v ČR, z.s., UNÍÍ POHŘEBNÍCH SLUŽEB z. s., Asociací pohřebních služeb v ČR a se všemi 28 krematorií v ČR.

Získaná data slouží ke zjištění výše skutečně vynaložených nákladů včetně zisku za roky 2019 a 2020 a kalkulovaných nákladů včetně zisku na rok 2021 položky služby krematorií.

Cílem cenového šetření bylo získání informací potřebných k regulaci cen služeb krematorií. Po vyhodnocení získaných dat bude testem proporcionality ověřeno naplnění kritérií vhodnosti, potřebnosti a přiměřenosti regulace položky služby krematorií.

Cenové šetření bylo zahájeno v listopadu roku 2021. Sběr dat probíhal v průběhu prosince 2021 a ledna 2022. Následně bude probíhat vyhodnocení.

V Praze dne 20. dubna 2022

Předseda vlády:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., v. r.